

Tutkimus Jatkoajan työllistävistä vaikutuksista – mitä taitoja entiset jatkoaikalaiset saivat ja mitä jäi saamatta?

Simo Arkko

Tekijä(t) Arkko Simo Antti Sakari	
Koulutusohjelma Journalismin koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Tutkimus Jatkoajan työllistävästä vaikutuksesta – mitä taitoja entiset jatkoaikalaiset saivat ja mitä jäi saamatta?	Sivu- ja liitesivumäärä 42 + 3
<p>Tässä opinnäytetyössä tutkittiin, mitä työelämässä tarvittavia taitoja Jatkoaikea.com on tarjonnut ja mitä taitoja entiset jatkoaikalaiset ovat myöhemmin kokeneet tarvitsevansa.</p> <p>Jatkoaikea.com on vapaaehtoisvoimin toimiva verkkolehti, josta on ponnistanut vuosien varrella jopa lähes 50 toimittajaa ympäri Suomen mediakenttää. Heistä suurin osa on työllistynyt urheilutoimittajiksi - jotkut ovat viihdetoimittajia ja toiset ovat nousseet uutispäälliköiksi.</p> <p>Opinnäytetyön materiaali kerättiin teemahaastatteluilla. Tarkoituksena oli luoda ohjeita alalle haluaville toimittajille sekä Jatkoajalle siitä, miten se voisi tukea toimittajien urapolkua entistä paremmin. Tutkimus toteutettiin lokakuun 2019 ja helmikuun 2020 välisenä aikana.</p> <p>Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivisia ja kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Haastattelut analysoitiin sisällönanalyysin keinoin, ja Jatkoajan intra-verkon kautta tutkittiin Jatkoajasta työllistyneiden henkilöiden määrää.</p> <p>Opinnäytetyössä tarkastellaan urheilujournalismin muutoksen vaikutusta toimittajan työn vaatimustasoon ja pohditaan, kuinka suuri merkitys kirjoittamisen tyyllillä on siihen, että juttu on mahdollisimman kiinnostava ja se koukuttaa lukijan mukaansa.</p> <p>Jatkoajasta saatiin rutiinia kirjoittamiseen, opittiin verkkojournalismin ja eri juttutyyppeiden piirteitä sekä opittiin löytämään juttuihin kiinnostavia näkökulmia. Sen sijaan esimerkiksi kuvankäsittelyä ja valokuvaamista toivottiin lisää.</p> <p>Opinnäytetyön perusteella Jatkoajasta saaduilla taidoilla työllistyy jo nyt hyvin. Toimittajilta kuitenkin vaaditaan media-alalla yhä monipuolisempaa osaamista kuin ennen, joten myös Jatkoaikea voisi vastata entistä paremmin näihin vaatimuksiin. Tämä voisi lisätä myös Jatkoajan houkuttelevuutta alalle haluavien toimittajien silmissä.</p>	
Asiasanat urheilujournalismi, journalismi, verkkojournalismi, työllistyminen, työssä oppiminen	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tutkimuksen taustaa, rajaus ja keskeiset käsitteet	3
2.1	Journalismin käsite	3
2.2	Mitä on urheilujournalismi?	5
2.3	Jatkoaika.com mediana	8
2.4	Verkkjournalismi	11
3	Tutkimusmenetelmät	15
4	Tutkimuksen kulku ja tulokset	18
4.1	Mitä ja milloin tutkittiin?	18
4.2	H1: ”Omaa empiriaa ei voi aliarvioida”	18
4.3	H2: ”Tukea, mitä on mahdotonta saada työelämässä”	20
4.4	H3: ”En olisi toimittaja ilman Jatkoaikaa”	21
4.5	H4: Saatu palaute oli tärkeää	23
4.6	H5: Uusia aihealueita ja juttutyyppejä	25
4.7	Tutkimuksen tulokset	26
5	Pohdinta	32
5.1	Jatkoaika työllistymisen näkökulmasta	32
5.2	Jatkoajan tulevaisuus	38
	Lähteet	40
	Liitteet	43

1 Johdanto

Jatkoaika.com on vuonna 2001 perustettu jääkiekkoon keskittyvä verkkolehti. Lehteä pyöritetään pääosin vapaaehtoisvoimin, mutta lehden toimittajista jopa lähes viisikymmentä on löytänyt myöhemmin töitä toimittajina ympäri Suomen mediakenttää.

Jatkoajassa ymmärrettiin 2010-luvun alkupuolella, että tekijät voi jakaa karkeasti kahteen eri ryhmään. Niihin, jotka kirjoittavat Jatkoajkaan harrastajina sekä niihin, jotka tähtäävät tavoitteellisesti media-alalle.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millainen ponnahduslauta Jatkoaika on muihin medioihin työllistymisen näkökulmasta. Tutkimuksessa lisäksi selvitetään, millaisia taitoja jatkoikalaiset saivat verkkolehdestä työelämäänsä varten.

Opinnäytetyön tarkoituksena on myös luoda ohjeita sille, miten Jatkoaika voisi tukea toimittajiaan jatkotyöllistymisessä paremmin. Sen vuoksi opinnäytetyössä käydään läpi sitä, millaisia taitoja entiset jatkoikalaiset ovat myöhemmin työelämässään tarvinneet eli mitä Jatkoajassa olisi voinut vielä opetella.

Aihe kiinnostaa ainakin alalle pyrkiviä urheilutoimittajia sekä Jatkoajassa työskenteleviä ja tarjoaa näkemyksiä siitä, miten voisi kehittää myös itseään toimittajana. Etenkin alalle pyrkivät toimittajat voivat saada vielä laajemman käsityksen siitä, millaisia taitoja nykypäivän medioissa oikeasti arvostetaan sitä kautta, miten entiset jatkoikalaiset kokevat nykyisen osaamistarpeensa.

Opinnäytetyössä ei selvitetä sitä, miten pitkiä sopimuksia eri henkilöt ovat saaneet, vaikka työssä voidaankin sivuta sitä, että osa on päätynyt vakituisiksi toimittajiksi.

Opinnäytetyössä ei myöskään huomioida niitä toimittajia, jotka ovat julkaisseet vain 1-3 juttua Jatkoajan verkkolehdestä. Toimittajan on siis pitänyt työskennellä Jatkoajassa ”vakituisesti” eli hänellä on ollut esimerkiksi omat tunnukset verkkolehteen.

Tutkimuskysymyksiäni ovat:

Kuinka paljon jatkoikalaisia on työllistynyt kokopäiväiseksi toimittajaksi? Millainen on Jatkoajan merkitys työllistyneille toimittajille eli millaisia työllistymiseen tarvittavia taitoja he ovat Jatkoajalta saaneet? Millaisia taitoja toimittajat olisivat halunneet saada, mutta Jatkoaika ei niitä heille silloin tarjonnut?

Etsin tutkimuskysymyksiini vastauksia teemahaastattelulla eli laadullista tutkimusmenetelmää käyttäen. Analysoin haastattelut sisällönanalyysin keinoin. Tutkimuksen haastattelut toteutettiin syys-lokakuussa 2019 ja tutkimuksen tulokset analysoitiin tammi-helmikuussa 2020.

Luvussa kaksi käsitellään urheilujournalismin historiaa, kerrotaan Jatkoajasta mediana ja määritellään keskeiset käsitteet.

Seuraavassa luvussa kolme tarkastellaan tutkimusmenetelmiä ja luvussa neljä tutkimuksen kulkua ja sen keskeisiä tuloksia. Luvussa neljä on lisäksi kaikkien tutkimukseen osallistuneiden haastattelut.

Viimeisessä luvussa viisi pohditaan Jatkoaikaa työllistymisen näkökulmasta, mietitään työelämän vaatimuksia urheilutoimittajien kannalta ja luodaan katseita Jatkoajan tulevaisuuteen.

2 Tutkimuksen taustaa, rajaus ja keskeiset käsitteet

Tässä luvussa käydään läpi tutkimuksen taustaa sekä keskeiset käsitteet: journalismi, urheilujournalismi ja verkkojournalismi. Muita tärkeitä käsitteitä ovat median murros, verkkolehti ja joukkoviestintä, joita käsitellään niin ikään tässä luvussa.

2.1 Journalismin käsite

Journalismi on suurelle yleisölle suunnattua yhteiskunnallista tiedonvälitystä ja siten osa joukkoviestintää. Journalismin vastaanottajakunta voi olla kuinka rajallinen tahansa. Siihen voivat kuulua vaikkapa kansa tai kansalaiset, johonkin ikäryhmään kuuluvat naiset, ammattiryhmän edustajat, yrityksen asiakkaat tai jonkin alan harrastajat. (Jaakkola 2013, 13-14).

Vaikka journalismi on joukkoviestinnän osa, kaikki joukkoviestintä ei ole journalismia. Journalismi eroaa muista joukkoviestinnän muodoista sen vuoksi, että sen sisällöt ovat tiettyjen ammatillisten normien ja käytäntöjen perusteella toimitettuja ja valikoituja. Journalistit pyrkivät myös puolueettomuuteen, joten journalismin tulisi olla tosiasioihin perustuvia ja ajankohtaisia. (Jaakkola 2013, 15.)

Journalismi on kuitenkin ollut myllerryksessä tällä vuosikymmenellä. Vielä 1900-luvun jälkipuoliskolla journalismi oli kannattavaa liiketoimintaa mainonnan nopean kasvun myötä. Samaan aikaan journalismi instituutiona itsenäistyi; lehdet irtautuivat puoluepoliittisista kytköksistä, toimituksiin palkattiin lisää väkeä ja taloudellinen menestys teki mahdolliseksi journalismin kehittämisen. (Väliverronen 2009, 15.)

2000-luvulle tultaessa tilanne kuitenkin muuttui rajusti, kun printtilehtien tilaajamäärät kääntyivät laskuun eri puolilla maailmaa. Tilanteeseen vaikutti osakseen vuonna 2008 alkanut finanssikriisi, joka vaikeutti entisestään mediayhtiöiden taloutta. Rajuin ja vaikein tilanne oli Yhdysvalloissa, jossa sanomalehdet olivat vaikeuksissa jo vuodesta 2006-2007 lähtien. Tilanne johti joidenkin lehtien lopettamiseen. Finanssikriisi näkyi myös Suomessa ja Pohjois-Euroopassa, vaikka laaja sanoma- ja aikakauslehtien tilaajapohja takasikin Yhdysvaltoihin ja Välimeren maihin verrattuna tasaisemman tulovirran. (Uskali 2013, 15-17.)

Mediatalojen kriisiin vaikutti myös kaupallisen internetin nousu 1990-luvun puolivälistä lähtien, sillä finanssikriisiin mennessä suuri osa lukijoista oli siirtynyt verkkoon (Uskali 2013, 15). Internetin nousu kuitenkin muutti ihmisten käsityksiä journalismista, eikä journalismista maksamista pidetty enää kannattavana (Väliverronen 2009, 9).

Helsingin yliopiston viestinnän professori Esa Väliverronen nosti kirjassaan *Journalismi murroksessa* (2009) esille sen, että journalismista on tullut yhä selvemmin liiketoimintaa. Hän totesi jo yli kymmenen vuotta sitten, että journalismi on jatkuvaa tehostamista ja omistajien voittojen maksimointia siinä missä muukin tuotanto.

Taloudelliset paineet ovat näkyneet niin, että uutisia on tehtävä enemmän pienemmillä resursseilla, ja toimittajan pitää tuottaa juttuja eri välineisiin (Väliverronen 2009, 13).

Edellä mainittujen asioiden lisäksi journalismi on saanut haasteita siitä, että käytännössä kuka tahansa voi olla toimittaja ja tuottaa viihteellisempää sisältöä verkkoon. Journalismia haastavat esimerkiksi pr-toimistot, jotka tuottavat uutisilta näyttävää aineistoa. Tämän lisäksi myös entisistä median kuluttajista, tavallisista kansalaisista, on tullut aktiivisia sisällöntuottajia, jotka tuottavat keskustelua, uutisia ja kommentteja. (Väliverronen 2009, 14.)

Hyvä esimerkki tällaisesta kansalaisjournalismia harjoittavasta henkilöstä on Youtube-vai-
kuttaja Roni Bäck, joka julkaisee kanavallaan nuoria kiinnostavia uutismaisia videoita.

Ilta-Sanomien vastaavana päätoimittajana aikoinaan toiminut Antti-Pekka Pietilä (2018, 222 ja 224) totesikin kirjassaan *Uutisissa valheita*, valheista uutisia, että sisällöntuotannon muuttuessa suurten uutistoimistojen, tv-kanavien tai sanomalehtien valtakausi voi olla lopullisesti ohi, kun uutismedia sulautuu muihin tietoa ja ymmärrystä myyviin aloihin. Hänen mukaansa yksi uutismedian tulevaisuuden ydinkysymyksistä on se, kopioivatko toimittajat tiedotteita vai etsivätkö he uutta, ennalta julkaisematonta tietoa, josta tuotetaan yleisön ymmärrystä kasvattavia uutisia.

Myös Johanna Vehkoo oli kirjassaan *Painokoneet seis – kertomuksia uuden journalismin ajasta* (2011) samalla linjalla. Hänen mukaansa pelkkä tapahtumiin reagoiva uutisjournalismi ei enää riitä; journalismissa tarvitaan syvemmälle porautuvaa, analyttistä, kriittistä ja tutkivaa journalismia. Vehkoo sanookin, että toimittajien pitää kohdistaa energiansa työhön, joka ei ole helposti korjattavissa. Hyvät jutut voivat myös kiertää pitkään sosiaalisessa mediassa ja tuoda lehdelle uusia ja maksavia asiakkaita. (Vehkoo 2011, 21, 206, 211, 213.)

Viime vuosina on kuitenkin ollut havaittavissa se, että tietyt lehdet ovat muuttaneet ajatusmaailmaansa ja myös onnistuneet saamaan uusia maksavia asiakkaita. Esimerkiksi Pirkanmaan alueen maakuntalehti *Aamulehti* kertoi lokakuussa 2019 digitaalisten tilausten

liikevaihdon kasvaneen heinä-syyskuussa yli 60 prosenttia. Lukema kertoo siitä, että Aamulehti on onnistunut tarjoamaan lukijoille rahanarvoista sisältöä.

2.2 Mitä on urheilujournalismi?

Koska opinnäytetyöni käsittelee urheiluaiheista verkkolehteä, jonka pääasiallinen sisältö on urheilujournalismia, on syytä määritellä, mitä urheilujournalismilla tarkoitetaan.

Journalismi on suurelle joukolle kohdennettua viestintää eli joukkoviestintää (Virtapohja 1998, 63) ja urheilujournalismi on yksi journalismin lajeista (Jaakkola 2013, 20-21).

Urheilujournalismilla on pitkät perinteet, mutta viime vuosina ja vuosikymmeninä ala on kokenut isoja muutoksia. Yksi alan ominaispiirre on ollut se, että useilla urheilutoimittajilla on ollut 1920- ja 1930-luvuilta lähtien kiinteä suhde urheiluun joko aktiiviuran tai harrastuksen kautta, ja urheilutoimittajat ovat olleet muita toimittajia vähemmän kouluttautuneita. (Pänkäläinen 1998, 4, 34).

Urheilujournalismi kasvoi ja kehittyi voimakkaasti 1950-luvulla Helsingin kesäolympialaisten innoittamana. Silloin radion ja television tuoma uutiskilpailu sekä vuoden 1952 olympialaisten aiheuttama urheilun statuksen kohentuminen toivat lisää työpaikkoja urheilujournalisteille, sillä myös maakuntalehdet katsoivat tarpeelliseksi palkata urheilutoimittajia (Keränen 1984, 28).

Urheilujournalismi on perustunut pitkän aikaa suoritusten kuvailuun, otteluselostuksiin ja niiden ennakkoihin. Ala ei ole täysin tältä osin muuttunut, sillä Seppo Pänkäläisen (1998) luonnehdinta jääkiekon sarjaottelujen selostuksista 2000-luvun taitteessa pitää edelleen paikkansa:

”Esimerkiksi jääkiekon sarjaottelujen selostukset ovat hyvin samanlaisia: käydään läpi ottelun ratkaisutekijät ja -henkilöt, arvioidaan tuomarityöskentelyä sekä tehdään arvio tulevasta.”

2000-luvun taitteessa iltapäivälehdet muuttivat puhtaan kuvailun sijaan näkökulmaa siten, että ne pyrkivät nostamaan ottelusta esiin jonkin yksityiskohdan tai pelaajan. Yksittäisten pelaajien haastattelu ja analysoiminen liittyi niin ikään kulttuuriseen kehitykseen,

jossa urheilijoista tuli arkielämän sankareita. Urheilujournalismin kieli onkin usein tunnepitoista ja sille on tyypillistä sankarikuvien luominen ja korostaminen. (Pänkäläinen 1998, 6, 33, 63.)

Yleisradion pitkäaikainen urheilutoimittaja Jouko Vuolle totesi jo vuonna 1983, että urheilujournalismi on vahvasti viihteellistä. Viihteellisyys ei tosin ole pelkästään urheilujournalismin erityispiirre, sillä journalismin alalla elämyksellisen ja viihteellisen media-aineiston määrä on ollut muutenkin kasvussa ja jutut pyritään tekemään aiempaa lyhyemmiksi. (Jyrkiäinen 2008, 9.)

Tampereen tiedotusopin entinen professori Pertti Hemánus on kuvaillut, että urheilun viihteellisyys perustuu urheilun helppotajuisuuteen, dramaattisuuteen ja seuraamisen tarjoamiin purkautumisväyliin. Hemánuksen mukaan urheilujournalismin tapa jäsentää maailmaa on niin ikään maskuliininen, kilpailuhenkinen ja selostuksia korostava sekä nationalistinen ja etnosentrinen. (Hemánus 1973, 144.)

Urheilutoimittajat ovat olleet arvostettuja kollegoiden keskuudessa, sillä he pystyvät työskentelemään nopeasti vaikeissa olosuhteissa. Toisaalta urheilujournalisteja on kritisoitu siitä, etteivät he harrasta tutkivaa journalismia tai näe urheilua osana muuta yhteiskunnallista elämää. (Pänkäläinen 1998, 8, 35.)

Jouko Jokinen totesi vuonna 1990 (Pänkäläinen 1998, 7) urheilukirjoittamisen perinteen huonoksi. Hänen mielestään urheilukirjoittaminen oli tuolloin journalistisesti ohutta, kritiikittöntä, epäanalyyttistä, nationalistista ja sokeasti innostunutta.

Vaikka tänäkin päivänä urheilujournalismin parista löytyy hehkuttajia ja urheilua sokeasti ylistäviä toimittajia, on urheilujournalismi kuitenkin muuttunut 2000-luvulla kriittisemmäksi. Nykyisin urheilujournalismissa pureudutaankin dopingin ohella seurojen talouteen ja johtamiseen sekä yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Tänä päivänä yhteiskunnan muuttuessa urheilujournalistit eivät ole antaneet urheilutoimijoille etuoikeutta käyttäytyä urheilumenestyksen vuoksi epäasiallisella tavalla. Tähän liittyen hyviä esimerkkejä ovat toimittaja Marika Lehdon tekemä juttu joukkuevoimistelun valmennuskulttuurin varjopuolista sekä Yle Urheilun Joska Saarisen kirjoittama artikkeli taitoluistelvalmentaja Mirjami Penttisen valmennusmetodeista.

"Olisi ehkä helpompi, jos sä tappaisit ittes" – entiset valmennettavat kertovat menestyneen suomalaisvalmentajan nöyryyttävästä ja alistavasta käytöksestä sekä vuosia jatkuneesta henkisestä väkivallasta

Suomen Taitoluisteluliiton kurinpitolautakunta asetti suomalaisen muodostelmaluisteluvallmentajan vuoden kilpailukielloon.

■ taitoluistelu 17.1.2020 klo 17.31 | päivitetty 18.1.2020 klo 12.35

Kuva 1. Yle Urheilun selvitys levisi muihinkin medioihin. (Kuvakaappaus Ylen nettisivuilta taitoluisteluvallmentajaa koskevasta artikkelista 17.1.2020)

Urheilujournalismin muutos on näkynyt myös Jatkoajan juttutyypeissä ja aiheissa. Sivustolla tehdään toki edelleen paljon otteluselostuksia ja muita perinteisiä urheilujuttuja, mutta juttuaiheita haetaan yhä enemmän otteluiden ulkopuolelta.

Jatkoaika on esimerkiksi julkaissut viime aikoina Talousmaisterit -podcastia, jossa selvennetään jääkiekon talousasioista kansantajuisesti. Jatkoajan toimittajat ovat niin ikään ottaneet kantaa Liigan heikohkoon dopingtestaukseen, Jori Lehterän huumeuomioon, sekä homoseksuaalisuuteen ja rasismiin jääkiekossa. Näiden juttuaiheiden ohella Jatkoaika on tehnyt myös analyttisempää urheilujournalismia ja julkaissut esimerkiksi omat tilastonsa jääkiekon SM-liigan rikotuimmista pelaajista. SM-liiga ei tällaisia tilastoja, joten juttu on lukijoille uutta ja arvokasta sisältöä.

Voikin sanoa, että Jatkoajan urheilujournalismi on muuttunut muun valtakunnan mukana kohti kriittisempää ja analyttisempää journalismia. Ottelujutut eivät ole enää pelkkää tapahtumien kronologista selitystä, vaan niissä on tarkoin valittu näkökulma.

Jatkoajassa tapahtunutta urheilujournalismin muutosta kuvaa hyvin opinnäytetyötä haastatellun toimittajan (H2) kertoma muutos Jatkoajan sisällöissä. Haastateltavan aloittaessa Jatkoajassa vuonna 2006 Jatkoaika oli ainoita verkkolehtiä, jotka julkaisivat otteluraporttinsa verkossa. Silloin Jatkoaika oli juttuineen lähes aina ensimmäinen, sillä siihen aikaan verkossa ei ollut kovinkaan suurta kilpailua.

Hieman myöhemmin iltapäivälehdet ja muut toimijat kuitenkin heräsivät mukaan verkkournalismiin (H2).

"He veivät omilla resursseillaan Jatkoajan kotikenttäedun pois. Vasta sitten aloimme mietti-
mään, että mehän voimme tehdä ihan mitä me haluamme. Silloin tuli homot jääkiekossa ja
pihapeleistä juttuja. Nuo ovat vaan sellaisia juttuja, joita voi tehdä verkossa, kun ei ole mi-
tään taittotilaa."

2.3 Jatkoika.com mediana

Jatkoika.com on pian 20 vuotta täyttävä jääkiekkoaiheinen verkkolehti, jossa on työsken-
nellyt vuosien saatossa jopa satoja toimittajia.

Jatkoika on Suomen suurin jääkiekkoaiheinen verkkosivusto. Vakiintuneen lukijakunnan
lisäksi Jatkoajan keskustelupalastalla on 17 756 rekisteröitynyttä käyttäjää.

Sivuston tyypillisimpiä juttuja ovat uutisten ohella ottelu- tai kierrosennakot ja raportit. Si-
vustolla julkaistaan myös kolumneja, haastatteluja ja analyttisiä artikkeleita.

The screenshot shows the website's header with the logo '65 JATKOIKA' on the left. The navigation menu includes: KIEKKOVAHTI, REKRYTOINTI, PALAUTE, HAKU (with a search box containing 'syötä hakusana'), HAE, SEURAA MEITÄ (with social media icons for Facebook, Twitter, Instagram, and RSS), ETUSIVU, LIIGA, MESTIS, NHL, KHL, MAAJOUKKUE, NAISKIEKKO, KUVAT, and KESKUSTELU (with a magnifying glass icon). Below the menu are icons for PODCASTIT and VIDEOIT.

The main content area features a large image of a hockey player in an orange jersey with 'OXELINE' and 'KERTUKAULA' visible. The headline reads: **UUTINEN**
UUTTA: KULTTIPELAAJA NICLAS LUCENIUS SIIRTYY LIIGASTA JA HPK:STA SAKSAN PÄÄSARJAAN
LIIGA / 13.2.2020 14:00

To the right of the image is a list of five news items under the heading 'LUETUIMMAT' and 'UUSIMMAT':

- 1** Ossi Ikonen siirtyy HPK:n riveihin – tekee samalla Liiga-historiaa
UUTINEN | LIIGA
- 2** Uutta: Kulttipelaaja Niclas Lucenius siirtyy Liigasta ja HPK:sta Saksan pääsarjaan
UUTINEN | LIIGA
- 3** Uutta: Jukurien tyhjennysmyynti jatkuu – Paras pistemies Vadim Pereskokov siirtyy Sveitsiin
UUTINEN | LIIGA
- 4** Aleksii Mustosesta seuraava Pelicansin jättänyt pelaaja – Kärppien tavoittelema maajoukkuehyökkääjä siirtyy Ruotsiin
UUTINEN | LIIGA, SHL
- 5** Näkemys: Yleisö kysyi, SaiPa vastasi – ja vastasi rivien välissä paljon enempäänkin
KOLUMNI | LIIGA

Kuva 2. Jatkoaika.com kirjoittaa paljon nopeita uutisia, mutta myös yksittäinen kolumni löytyy luetuimpien joukosta. (Kuvakaappaus Jatkoaika.comin verkkosivustolta helmikuussa 2020)

Jatkoajan slogan on kaikki jääkiekosta. Sivusto kirjoittaa monista sarjoista, joista valtakunnalliset mediat eivät ole yhtä kiinnostuneita. Kotimaisen SM-liigan, NHL:n ja miesten maajoukkueen lisäksi Jatkoaika kirjoittaa tarkasti naisten maajoukkueesta sekä Mestiksestä. Lisäksi Jatkoaika kirjoittaa B-tason MM-kisoista ja konsoliekikosta.

Suomen Jääkiekkoliitto on palkinnut Jatkoajan kahdesti (2010 ja 2018) vuoden Mestis - medianana. Sivusto on saanut positiivista palautetta muun muassa Naisleijonilta, sillä Jatkoaika on Yleisradion ohella ainoa suomalainen media, joka kirjoittaa aktiivisesti naisten jääkiekosta.

Suomen suosituin jääkiekkoaiheinen verkkosivusto on saanut tunnustusta myös Urheilugaalassa vuonna 2010, jolloin Jatkoaika.com oli ehdokkaana urheilujournalismin-palkinnon saajaksi. Vuonna 2016 eli kuusi vuotta myöhemmin yhdysvaltalaisyritys Alexa tilastoi, että Jatkoaika olisi Suomen 200. suosituin nettisivusto.

Jatkoajassa työskentelevät toimittajat tekevät töitä pitkälti vapaaehtoisvoimin ja onkin vain muutamia ihmisiä, jotka saavat palkkaa tai korvausta työstään. Yli kaksi vuotta sitten Jatkoaika reagoi median murrokseen palkkaamalla päätoimittajakseen Antti Pärnäsen, joka hoitaa tehtäviään osa-aikatyönä. Pärnäsen on ollut töissä esimerkiksi Ilta-Sanomissa ja Jääkiekon SM-liiga Oy:llä.

Jatkoaika voi tarjota nykyään yhä parempia mahdollisuuksia oppia media-alaa käytännössä. Helmikuussa 2020 Jatkoajan hallitus päätti, että jatkossa verkkolehteen voi hakea palkalliseen työharjoitteluun. Harjoittelumahdollisuudet ovat avoimia kaikille Jatkoajassa aktiivisesti mukana oleville toimittajille. Työharjoittelua varten ei tarvitse opiskella alaa. Ensimmäinen harjoittelija palkataan syksyllä 2020, ja harjoittelu voi maksimissaan kestää neljä kuukautta.

The screenshot shows the website's navigation menu with categories like 'ETUSIVU', 'LIIGA', 'MESTIS', 'NHL', 'KHL', 'MAAJOUKKUE', 'NAISKIEKKO', 'KUVAT', and 'KESKUSTELU'. Below the menu, there are sections for 'PALSTA' and 'UUSIMMAT JÄSENET'. The main content area features a 'VERKKOLEHDEN UUSIMMAT JUTUT' section with three article teasers. Below this is a 'KOTIMAINEN JÄÄKIEKKOKESKUSTELU' section with four article teasers: 'Liiga', 'Mestis', 'Otteluketjufoorumi', and 'Muut suomalaiset sarjat'. Each teaser includes a title, a list of teams or topics, and a short summary with a 'LUE LISÄÄ' link.

Kuva 3. Yksi Jatkoaika.comin vetovoimista on keskustelupalsta (Kuvakaappaus Jatkoaika.comin keskustelupalstalta helmikuussa 2020)

Vaikka Jatkoajassa ei makseta palkkaa, se tarjoaa tekijöilleen näkyvyyttä muita urheiluaiheisia verkkolehtiä suuremmalla lukijakunnalla. Jääkiekkokauden aikana verkkolehden on keskimäärin lähes 200 000 lukijaa viikossa.

Jatkoajan jutut keräävät parhaimmillaan kymmeniä tuhansia lukukertoja ja jutuista osa nousee puheenaikeeksi jääkiekkopiireissä. Sen vuoksi terävästi kirjoittavat toimittajat huomataan myös valtamedioissa, ja nämä toimittajat voivat halutessaan saada töitä esimerkiksi avustajina muissa medioissa.

Vielä vuosi sitten Jatkoaika kilpaili vahvasti Kiekkoreen kanssa. Kyseinen verkkolehti tarjosi hyvin kilpailukykyisiä palkkioita kirjoittajilleen ja lehdessä työskenteli monia entisiä jatkoikalaisia.

Verkossa pääosin mainosmyynnillä toimineen Kiekkoareenan toiminta ei kuitenkaan muuttunut missään vaiheessa kannattavaksi, joten sivuston taustalla ollut Marva Media päätti rakennemuutoksen yhteydessä lopettaa valtakunnallisia jääkiekkokirjoittajien Kiekkoareenan.

Sen vuoksi Jatkoaikaa tuskin missään vaiheessa alkaa maksamaan palkkaa kirjoittajilleen.

Yksi Jatkoajan luoma kilpailuetu muihin verkkolehtiin on kuitenkin se, että lehden kautta voi päästä jääkiekon arvokisoihin. Näistä aiheutuvat kulut Jatkoaika maksaa päivärahoja myöten. Kisamatkoilla käyneet toimittajat ovat voineet tutustua isompien mediatalojen edustajiin, mikä on voinut poikia myöhemmin jonkinlaisen työpaikan tai -suhteen kyseisestä lehdestä.

Verkostoituminen onkin yksi tärkeimpiä asioita, joita jatkoikalaiset saavat työskentelystään.

Jatkoaika on kuitenkin vakiinnuttanut lähes 20 vuodessa paikkansa sivustona, josta jääkiekon kannattajat saavat tärkeimmät uutisensa ja pääsevät keskustelemaan näistä asioista keskenään suosituilla keskustelupalstoilla.

2.4 Verkkjournalismi

Verkkjournalismi on tällä hetkellä yksi eniten kasvavista journalismin muodoista, ja se nousi 2010-luvun aikana lineaarisen television ja paperilehden sijasta yhä tärkeämmäksi tiedonvälityksen kanavaksi.

Esimerkiksi Mika Pippuri (1998) määritteli jo yli 20 vuotta sitten, että verkkolehti on Internetin kautta luettava ja levitettävä säännöllisesti ilmestyvä journalistinen kokonaisuus.

Tänä päivänä säännöllisesti ilmestyvää kokonaisuutta voi pitää jopa vähättelevänä ilmaisuna, sillä verkosta on tullut mediatoimijoille tärkein ja nopein julkaisukanava. Mediatalot panostavat printtilehtiin edelleen niin pitkään, kun niille löytyy tilaajia, mutta toimijat myös tiedostavat, että niiden tulevaisuus on verkkjournalismissa. Siksi siihen myös panostetaan.

Suomalaisten sanomalehtien verkkosivustoilla oli tapana toistaa vielä 1990-luvun loppupuolella lehteen menevää materiaalia, mutta 2000-luvun puolivälin tienoilla verkkoon alettiin tuottaa erilaista materiaalia, kun perinteinen media joutui kilpailemaan internetissä ihmisten ajasta ja huomiosta. Tuolloin mediat reagoivat tähän lisäämällä pienten juttujen määrää verkkosivuillaan. Verkkotoimituksiin palkattiin tarvittaessa töihin tulevia opiskelijoita, joiden käskettiin etsiä sellaisia juttuja, joiden otsikot houkuttaisivat mahdollisimman monta kävijää klikkaamaan. (Vehkoo 2011, 42, 13).

Verkon loputonta tilaa ei ole kuitenkaan täytetty pelkästään opiskelijoiden panostuksella. Tampereen yliopiston tekemästä tutkimuksesta Journalistit muuttuvassa mediassa (Jyrki Jyrkiäinen 2008, 8) käy ilmi, että jo 12 vuotta sitten juttujen kokonaismäärä henkilöä kohden oli kasvanut.

Verkkjournalismin tulo on nopeuttanut journalismia entisestään. Se on myös mahdollistanut sen, että toimittajat voivat kertoa asioista reaaliajassa ja jakaa uutisensa useilla sivuilla sekä julkaisualustoilla. Uutinen voi saada alkunsa Twitterin tweetistä, mutta sen voi myöhemmin lukea uutissivun, Twitter-feedin tai puhelimen uutishälytyksen kautta. (Bradshaw & Rohumaa 2011, 29).

Verkon tuoma nopeus on näkynyt myös urheilujournalismissa. Aiemmin jutut otteluista tai kilpailuista tehtiin seuraavan päivän printtilehteen, mutta nykyisin jutun on löydyttävä mahdollisimman nopeasti tapahtuman jälkeen verkkosivuilta. Toimittajan pitää niin ikään pystyä reagoimaan nopeasti kiinnostavaan yksityiskohtaan nopealla uutisella, ja kirjoitettava muutenkin useampia juttuja tapahtumapaikalta.

Asia käy ilmi myös Jarkko Harjumaan opinnäytetyössä. Harjumaa haastatteli Ilta-Sanomien urheilutoimittaja Pekka Holopaisa, joka kertoi urheilujournalismin muuttuneen vuoden 2008 jälkeen yhä enemmän verkkopainotteiseksi. Holopaisen mukaan esimerkiksi olympialaisissa yhden toimittajan työmäärä on tuplaantunut verkkjournalismin kasvessa. Olympialaisissa juttuja ei myöskään Holopaisen mukaan säästely seuraavan päivän printin vuoksi, vaan ne julkaistiin heti verkossa. (Harjumaa 2018, 31-32).

Verkkjournalismi on lisännyt toimittajien ammattitaitovaatimuksia yhä enemmän teknikan, moniosaamisen ja verkkojulkaisemisen alueella (Drake, Haasio & Jääskeläinen 2009, 41). Yleistoimittajuudesta ja moniosaamisesta onkin tullut Suomessa trendikästä. Nykyisin toimittajan pitää hallita kirjoittamisen lisäksi videojournalismia, sosiaalista mediaa ja netinkäyttöä. (Vehkoo 2011, 29).

Toimittajat ovat niin ikään maininneet kevyesti kirjoittamisen, kuvan ja taiton ideoinnin, myyvien juttujen keksimisen sekä web-sivujen suunnittelun uusina tehtävinä (Jyrkiäinen 2008).

Verkon räjähdysmäinen kasvu ja erilaiset verkkoalustat ovat tuoneet uusia ulottuvuuksia sisältöjen tekemiseen. Nyt on siirrytty ammattimaisesta ja varsin suljetusta uutisten tuotannosta siihen, että käytännössä kuka tahansa voi toimia toimittajana, kuvaajana ja graafikkona. Tämä suuntauksen on mahdollistanut älypuhelimien tulo markkinoille, sillä niiden avulla voidaan luoda reaaliaikaisia kuva- ja tekstivirtoja melkein mistä ja kenelle tahansa. (Uskali 2013, 13, 53.)

Verkkjournalismiin kuuluu nykyisin olennaisena osana livenesseurantojen ja -lähetysten tekeminen. Niiden suosio on myös tutkimusten mukaan suurta, sillä esimerkiksi Guardian.co.uk:n jatkuvasti päivittyvät liveblogit olivat jo vuonna 2011 sivuston suosituinta verkkoaineistoa (Uskali 2013, 56). Suomessa jonkin tärkeän uutis- tai urheilutapahtuman livenessuraamista ovat harrastaneet esimerkiksi Helsingin Sanomat, Iltalehti, Ilta-Sanomat, MTV Uutiset ja Aamulehti.

Livebloggaus, livetwittaus ja facebookkaus kuuluvat nykyisin jokaiseen suurempaan uutistapahtumaan (Uskali 2013, 55), mutta aina näin ei ole Suomessa ollut. Suurin käänne tapahtui Journalismikritiikin vuosikirjan (2013) kirjoittaneen Kaarina Järventauksen mielestä vuonna 2012.

Järventaus määrittelee livebloggaamisen seuraavasti:

”Livebloggauksella tarkoitan verkkoilmaisun muotoa, jossa käyttäjä saa ruudulleen tiheästi, jopa minuutin parin välein päivittyviä tekstejä, valokuvia tai videoklippejä sekä mahdollisesti poimintoja sosiaalisesta mediasta ja yleisökommentteja tai -kysymyksiä.”

Tällainen livebloggaus on suosittua esimerkiksi urheilussa, ja monet urheilutoimittajat seuraavatkin muiden katsojien ajatuksia seurattavasta urheilutapahtumasta.

Vaikka nopeudesta tuli urheilujournalismissa entistä suurempi uutisvaltti jo vuoden 1952 Helsingin kesäolympialaisten aikaan (Virtapohja 1998, 80), sen merkitys on korostunut entisestään verkkjournalismin myötä.

Jatkoajan verkkolehti täyttää nykypäivän verkkojournalismin vaatimukset, sillä verkosta löytyy tärkeimmät jääkiekkoaiheiset uutiset nopeasti, mutta sivusto myös reagoi ajankohdaksiin asioihin ketterästi esimerkiksi mielipidekirjoituksilla sekä otteluiden jälkeisillä haastatteluilla. Esimerkiksi ottelujuttuja ei pantata pitkään, vaan ne julkaistaan jäähallilta nopeasti pelin jälkeen. Nopeus vaihtelee, mutta nopeimmat toimittajat julkaisevat juttunsa jo kymmenen minuutin jälkeen loppuvihellyksestä.

Jatkoajan toimittajien nopeus on pantu merkille myös suurissa mediataloissa. Ilta-Sanomien Urheilun toimituspäällikkö Petri Lahti kertoi Sami Koljosen (2017) Sinustako Jatkoajan tekijä? – Vapaaehtois pohjalta toimivan verkkomedian rekrytoimislehden konsepti - nimisessä opinnäytetyössä Jatkoajan kehittävän toimittajia kaikkein eniten nopeudessa, reagoimistaidossa sekä kantaottavuudessa. Iltalehden urheilun Joonas Partanen puolestaan näki Jatkoajan kehittävän toimittajien otsikointia ja verkko-osaamista. (Koljonen 2017).

On jopa todennäköistä, että Jatkoajan nopeasti tarjoama sisältö on luonut kilpailua myös maakuntalehtien suuntaan. Myös maakuntalehtien on oltava nopeita, jutuissa täytyy olla vetävä otsikko ja mielenkiintoinen näkökulma, jotta ihmiset maksavat maakuntalehtien jutuista sen sijaan, että lukisivat jutut Jatkoajasta.

3 Tutkimusmenetelmät

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella Jatkoajasta saatuja työllistymiseen tarvittavia taitoja sekä sitä, mitä taitoja entiset jatkoaikalaiset ovat myöhemmin huomanneet tarvitsevansa, mutta he eivät niitä syystä tai toisesta Jatkoajasta saaneet.

Opinnäytetyön tarkoituksena on luoda ohjeet siihen, miten Jatko aika voisi tukea paremmin toimittajiensa työllistymistä, ja saada vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

Kuinka paljon jatkoaikalaisia on työllistynyt kokopäiväiseksi toimittajaksi? Millainen on Jatkoajan merkitys työllistyneille toimittajille eli millaisia työllistymiseen tarvittavia taitoja he ovat Jatkoajalta saaneet? Millaisia taitoja toimittajat olisivat halunneet saada, mutta Jatko aika ei niitä heille silloin tarjonnut?

Tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi käytin teemahaastattelua eli laadullista tutkimusmenetelmää. Teemahaastattelu oli tässä tapauksessa paras tutkimusmenetelmä, sillä olemassa ei ole yhtä oikeaa vastausta sille, mitä jatkoaikalaiset olisivat halunneet saada Jatkoajalta. Se riippuu haastateltavan subjektiivisesta näkemyksestä ja kokemuksista.

Teemahaastattelussa pyritäänkin huomioimaan ihmisten tulkinnat ja vapaalle puheelle annetaan tilaa, vaikka ennalta päätetyt teemat pyritään keskustelemaan kaikkien tutkittavien kanssa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Strukturoidussa haastattelussa eli lomakehaastattelussa on puolestaan valmiita kysymyksiä valmiine vastausvaihtoehtoineen (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006), joten se ei olisi antanut samanlaista mahdollisuutta vapaalle keskustelulle kuin teemahaastattelu.

Käytin myös kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää hankkiessani tietoa Jatkoajan Tekijät-nimisestä intra-palvelusta. Palvelusta pystyi selvittämään, kuinka moni on saanut Jatkoajan jälkeen vakituisen media-alan työpaikan.

Aloitin tutkimukseni syys-lokakuussa 2019 haastattelemalla viittä entistä Jatkoajan toimittajaa, jotka ovat myöhemmin saaneet vakituisen työpaikan media-alalta. Tarkoituksena oli saada erilaisia vastauksia, joten haastateltaviksi valikoitui eri työpaikoissa ja tehtävissä olevia toimittajia. Haastateltava H1 työskenteli maakuntalehdessä, H2 talousaiheisessa lehdessä, H3 iltapäivälehdessä, H4 julkisessa mediayhtiössä ja H5 freelancer-toimittajana.

Koodasin haastateltavien kirjain- ja numerokoodit litterointivaiheessa anonymiteetin varmistamiseksi.

Haastateltavista kolme työskenteli täysipäiväisenä urheilutoimittajana. Maakuntalehdessä työskentelevä H1 kirjoittaa juttuja verkkoon ja printtiin, juontaa kerran viikossa podcast-lähetyksen sekä toimii silloin tällöin livelähetyksien juontajana. Talousaiheiseen lehteen kirjoittava H2 puolestaan kirjoittaa lehteen esimerkiksi haastatteluista, mielipidekirjoituksia ja reportaaseja.

Iltaapäivälehdessä työskentelevä viihdetoimittaja (H3) kirjoittaa juttuja verkkoon ja printtiin sekä tekee videohaastatteluista ja livelähetyksiä. Julkisen palvelun mediayhtiössä työskentelevän toimittajan (H4) työnkuvaan liittyy verkkotoimittajuus, mutta hän tekee myös radiolähetyksiä ja inserttejä Urheiluruutuun. Freelancer-toimittaja (H5) kirjoittaa esimerkiksi otteluselostuksia ja henkilöhaastatteluista. Hän on myös julkaissut kaksi urheiluaiheista kirjaa.

Toteutin haastattelut puhelimitse syksyllä 2019. Tallensin puhelut puhelimeni ACR-sovelluksella, litteroin ne sanasta sanaan ja kirjoitin haastattelut puhtaaksi.

Pyrin olemaan haastattelutilanteessa mahdollisimman neutraali, etten vaikuttaisi haastateltavien sanomisiin. Osa haastateltavista oli minulle jo ennestään tuttuja, joten halusin kysyä tarkkoja kysymyksiä, jotta haastateltavat eivät olettaisi minun tietävän kaikkia heihin liittyviä asioita. Tarkat kysymykset olivat tärkeitä myös siksi, että ne auttoivat saamaan vastauksia, jotka vastaavat tutkimuskysymyksiini.

Myös tutkimuksen laatua voidaan tavoitella etukäteen sillä, että luodaan hyvä haastattelu-runko ja mietitään ennalta, miten teemoja voidaan syventää sekä pohditaan vaihtoehtoisia lisäkysymysten muotoja (Hiusjärvi & Hurme 2000, 184). Pyrin noudattamaan näitä ohjeita, jotta pystyin kysymään kaikilta haastateltavilta samat kysymykset samaan tyyliin, mutta myös huomioimaan yksilön kokemukset lisäkysymysten avulla.

Luin haastattelut useampaan kertaan. Se auttoi minua ymmärtämään haastatteluiden olennaisimmat asiat ja löytämään keskeiset havainnot. Toisella ja kolmannellakin lukukerralla haastatteluista löytyi asioita, joita en ollut aiemmin huomannut tai kokenut merkityksellisiksi.

Käytin tiedonkeruuseen myös Jatkoajan omia keskustelukanavia, joissa kysyin tarkentavia kysymyksiä Jatkoajan toiminnanjohtaja Matti Liljaniemeltä.

Analysoin hankkimani aineiston sisältöanalyysin keinoin. Sisältöanalyysissä tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoisia aineistoja. Analyysimenetelmään kuuluu, että aineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen. Sisältöanalyysissä pyritään muodostamaan ilmiöstä tiivistetty kuvaus, joka kytkee tuloksen ilmiöt laajempaan kontekstiin ja muihin tutkimustuloksiin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Sisällönanalyysiä voidaan tehdä kolmesta eri lähtökohdasta joko aineistolähtöisesti, teorialähtöisesti tai teoriaohjaavasti (Tuomi & Sarajärvi 2009, kts. Leinonen 2018).

Päätin käyttää sisällönanalyysimenetelmänä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, joka tarkoittaa sitä, että aineisto ohjaa analyysin tekoa (Tuomi & Sarajärvi 2009, kts. Leinonen 2018). Vaikka olin aineistolähtöinen, sisällönanalyysityylin voisi katsoa myös teoriaohjaavuudeksi, sillä siinä analyysi tehdään aineistolähtöisesti, mutta lopuksi aineiston perusteella tehdyt havainnot sidotaan teoriaan (Tuomi & Sarajärvi 2009, kts. Leinonen 2018), kuten toimin tutkimukseni pohdintaosiossa.

Analysoin aineistoani niin, että pystyisin niputtamaan aineistosta löytyneitä mielipiteitä yhteen, mutta löytäisin niistä myös eroavaisuuksia. Jo haastattelutilanteesta lähtien pyrin antamaan haastateltavilleni paljon tilaa ja aikaa, jotteivat vastaukset jäisi liian pintapuolisiksi.

Esimerkiksi Sirkka Hirsjärven ja Helena Hurmeen (2000) kirjoittamassa Tutkimushaastattelu -teoksessa sanotaan, että on tärkeää purkaa ja tarkastella haastatteluja mahdollisimman pian aineiston keruuvaiheen jälkeen. Näin toimiminen oli tärkeää, sillä pystyin tarkastelemaan haastattelutilanteessa ja heti sen jälkeen haastateltavien vastauksia.

Tämä auttoi minua tarkastelemaan aineistosta nousevia piirteitä, jotka ovat haastateltaville yhteisiä. Tätä kutsutaan teemoitteluksi. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 172.)

4 Tutkimuksen kulku ja tulokset

Tässä luvussa kerrotaan teemahaastatteluiden toteutuksesta ja tutkimuksen kulusta sekä avataan haastateltavien ajatuksia yksitellen luvun loppupuolella.

4.1 Mitä ja milloin tutkittiin?

Tutkimus alkoi kevättalvella 2019, jolloin esittelin ideani Jatkoajan päätoimittaja Antti Pärnäselle ja toiminnanjohtaja Matti Liljaniemelle. Käytyjen keskustelujen perusteella päädyimme keskittymään siihen, minkälaisia työllistymiseen tarvittavia taitoja Jatkoajassa työskennelleet ovat laadullisesti saaneet ja mitä he olisivat vielä halunneet Jatkoajasta saada.

Aloitin tutkimukseni tarkastelemalla Jatkoajan Tekijät-nimistä intra-palvelua, jonka kautta löysin yli 40 Jatkoajassa ollutta vakituisesti media-alalla työskentelevää henkilöä. Myöhemmin keskustelu puhelimitse 20. syyskuuta Jatkoajan henkilöstövastaavan kanssa nostatti henkilömäärän neljäänkymmeneen kahdeksaan.

Jatkoajasta muihin medioihin siirtyvä toimittaja päätyi lähes aina urheilutoimittajaksi, joten halusin löytää erilaisia henkilöitä eri työpaikoista. Onnekseni kaikki pyytämäni henkilöt suostuivat haastatteluihin, joten sain toteutettua haastattelut nopealla aikataululla. Sen vuoksi pystyin toimimaan kaikkien kanssa samalla tavalla ja he saivat saman verran tilaa ja aikaa vastauksilleen.

Haastattelut toteutettiin 24. syyskuuta – 21. lokakuuta välisenä aikana puhelimitse. Tallensin puhelut ACR-sovelluksella ja litteroin ne jälkikäteen sanasta sanaan.

4.2 H1: ”Omaa empiriaa ei voi aliarvioida”

Haastattelin isossa maakuntalehdessä vakituisessa työsuhteessa työskentelevää urheilutoimittajaa, joka toimi Jatkoajassa toimittajana vuosina 2009-2015. Hän aloitti Jatkoajassa puhtaasti sattuman kautta, sillä häntä pyydettiin kirjoittamaan juttuja kotikuntansa Mestisjoukkueesta.

H1 oli aina haaveillut toimittajan töistä, mutta vasta Jatko aikaan siirryttyä pitkäaikainen haave alkoi realisoitua. H1 oli Jatkoajassa kirjoittava toimittaja, mutta hän päätyi kokeilemaan myös podcastien tekemistä. Tuolloin hän tulikin tunnetuksi suosituista podcast-sarjasta, jossa pureuduttiin jääkiekkomaailman ajankohtaisiin asioihin.

H1 kirjoitti Jatkoajassa ollessaan juttuja myös Ilta-Sanomiin vuosina 2013-2015 kahden SM-liiga -joukkueen otteluista. Kaudella 2015-16 hän pääsi näyttämään Jatkoajassa harjoiteltua ääniosaamistaan Radio Cityssä studioisäntänä. Vuodesta 2016 lähtien H1 on työskennellyt urheilutoimittajana maakuntalehdessä, jossa hän tekee normaalien urheilutoimittajan töiden lisäksi omaa podcast-sarjaa.

H1 on opiskellut journalismin perusopintoja yliopistossa sivuaineena. Hän on kuitenkin sitä mieltä, että yliopistojournalistiikka on suhteellisen teoreettista ja juuri käytännön työllä kirjoittamalla viikoittain kolumneja ja uutisia, löytää tarvittavan rutiinin kirjoittamiseensa.

"Sain Jatkoajasta kaikki toimittajan alaan liittyvät perustaidot. Opin erilaiset tekstityypit ja niiden ominaispiirteet eli mitä ne pitävät sisällään. Nyt olen jossain, mutta ilman Jatkoaikaa ei olisi tullut rutiinia. Siellä oli mahdollisuus koittaa, kokeilla ja oppia."

Perusasioiden lisäksi H1 pohtii, että haastattelutaitojen kehittyminen oli yksi tärkeimpiä oppeja Jatkoajassa. Hän ei ollut tehnyt haastatteluja ennen Jatkoaikaa.

"Haastattelu on taitolaji ja haastattelutaidot ovat erittäin tärkeitä. Kun kysyy miltä tuntuu kysymyksen sata kertaa, niin se alkaa luonnistua. Omaa empiriaa ei voi millään tavalla aliarvioida."

Vaikka H1 oppi Jatkoajassa paljon perusasioita journalismista, olisi hän halunnut näin jälkikäteen ajateltuna opetella valokuvaamista, sillä siitä olisi ollut hyötyä myös maakuntalehdessä. Jatkoajassa oli kuitenkin tuohon aikaan ja on vieläkin todella paljon kuvaajia, joten kuvat sai juttuun muilta kuvaajilta. Sen vuoksi myös kuvaamisen opetteleminen jäi taka-alalle.

Jatko aika toimii verkkopainotteisena mediana ja H1 myöntää, että siitä on ollut hyötyä hänen uransa aikana. Jatkoajassa voi hänen mukaansa oppia sitä, mikä otsikko toimii ja minkälainen tyyli saa lukijan lukemaan pidempääkin tekstiä. Klikkejä, lukuaikoja ja verkon ominaispiirteitä kannattaa hänen mukaansa opetella, sillä niitä ei pääse työelämässä karuun.

"Siellä näkee mikä on lukijan mielestä tylsää. Siellä voi tehdä 20 huonoa juttua ja oppia siitä, että tällaisia ei ehkä kannata tehdä. Jatkoajassa kukaan ei ole koputtelemassa olkapäälle, että juttusi ei vedä, joten siellä on hyvä opetella näitä asioita. Niitä ei enää pääse pakoon, jos haluaa alalle."

H1 pitää hyvänä asiana, että Jatkoajassa voi hioa perusasioista ja saada henkilökohtaista mentorointia.

"Koulussa olet osa 30 hengen porukkaa, mutta Jatkoajassa voit saada henkilökohtaista mentorointia yksin itsellesi. Oikoluvut ja sellaiset ovat vähentyneet, joten juuri perusasioiden hinkkaaminen on Jatkoajan vahvuus."

H1 pitää Jatkoajan merkitystä myös oman uransa kohdalla keskeisenä, eikä hän todennäköisesti olisi ilman Jatkoaikaa nykyisessä työpaikassaan.

4.3 H2: "Tukea, mitä on mahdotonta saada työelämässä"

Haastattelin (puhelinhaastattelu 16. lokakuuta) talousaiheisessa lehdessä työskentelevää toimittajaa, joka työskenteli toimittajauransa alkuvuosina Jatkoajassa vuodesta 2006 vuoteen 2013 saakka. H2 aloitti Jatkoajassa 17-vuotiaana ja toimi lehden päätoimittajana kahden vuoden ajan.

Aloittaessaan Jatkoajassa H2 avusti samaan aikaan kaupunkilehtiä. Hänelle oli siis jo Jatko aikaan tullessa selvää, että hän haluaa työllistyä toimittajaksi. Jatkoajan jälkeen hän työskenteli kesän ajan iltapäivälehdessä ja teki sen jälkeen töitä vapaana toimittajana ennen siirtymistä nykyiseen työpaikkaansa, missä hän toimii nykyisin vakituksena toimittajana.

H2 sanoo, että toimittajan työhön olennaisia taitoja saa Jatkoajasta niin paljon, että olisi helpompi vastata, mitä Jatkoajasta ei ole saanut. Tärkeää oli kuitenkin se, että Jatkoajassa sai tehdä mitä haluaa ilman pelkoa tilan loppumisesta tai aidosta deadlinesta. Myöskään tilaajamääriä ei tarvinnut miettiä.

"Jatkoajan tekeminen on aina päätoimittajan näköistä, mutta viime kädessä tekijän itsensä masinoimaa sisältöä. On vaikeaa ylikorostaa sellaisen merkitystä nuorelle toimittajalle."

Kenties hyödyllisin ja tärkein asia Jatkoajasta saatu asia oli se, että H2 oppi kirjoittamaan kolumneja. Hänen mukaansa Jatkoajassa oli todella helppoa harjoitella kolumnien kirjoittamista. Urheilu kun perustuu pelkästään tunteeseen ja kolumnilla pitää herättää jonkinlainen tunnereaktio.

"Jatkoajassa oli todella helppo harjoitella kolumnien kirjoittamista. Ne hioutuivat vuosien varrella. Pointtina oli aina etsiä sellainen asia, millä herättää ihmisessä tunnereaktion. Sen rutinitason pystyi hiomaan aika huippuunsa Jatkoajassa".

H2 kertoo, että Jatkoajassa yhteisö pystyy tarjoamaan kirjoittajille tukea, mitä on mahdollista saada työelämässä.

”Työelämässä kaikki tekee omaa juttuaan. Ehkä joku uutispäällikkö voi vähän katsoa juttujen perään, mutta Jatkoajassa oli monta ihmistä, jotka olivat valmiita auttamaan, hiomaan ja kehittämään. Se oli todella hyvä koulu.”

Yksi opittava asia jäi kuitenkin Jatkoajasta puuttumaan, sillä H2 olisi halunnut tietää ennen työelämään siirtymistä tarkemmin palkkaneuvotteluista ja siitä, mitä työelämään siirtyminen konkreettisesti tarkoittaa. Miten jutut hinnoitellaan? Entä miten kuvat lisäävät kokonaisuutta? Näihin kysymyksiin voisi hänen mukaansa tarjota vastauksia esimerkiksi Jatkoajan kehityspäivillä, joita järjestetään nykyisin kahdesti vuodessa.

H2 toimiessa päätoimittajana Jatkoajassa pyrittiin auttamaan uusia toimittajia niin, että heidän kirjoittamilleen teksteille annettiin palautetta. Toimittajien urapolkua pyrittiin edistämään myös sillä, että avoimien työpaikkojen ilmoituksia jaettiin Jatkoajan viestintäkanaalissa. Kesätöitä hakeville annettiin myös esimerkiksi suosituskirjeitä ja tutuille toimittajille vinkattiin hyvistä tekijöistä.

H2 on sitä mieltä, että Jatkoajan vahvuus työllistymisen suhteen on se, että siellä pystyy hiomaan ammattitaitoaan korkealle tasolle. Hän näkee, että Jatkoajalla on ollut iso merkitys myös hänen oman uransa kannalta, vaikka hänestä onkin vaikea eritellä, oliko hänelle isoin apu Jatkoajan tarjoamasta alustasta kirjoittaa vaiko ihmisistä, jotka häntä Jatkoajassa auttoivat.

4.4 H3: ”En olisi toimittaja ilman Jatkoaikaa”

Haastattelin iltapäivälehdessä viihdetoimituksessa työskentelevää toimittajaa puhelimitse 24. syyskuuta. H3 aloitti Jatkoajan toimituksessa NHL:n toisella työsulkukaudella 2004-2005 ja työskenteli toimituksessa aktiivisesti aina kaudelle 2008-2009 saakka.

H3 ei ollut työskennellyt ennen Jatkoaikaa toimittajana, vaikka hän oli jo lapsesta saakka haaveillut urasta journalismin parissa. Hän päätti hakea Jatko aikaan juuri kaudella 2004-2005, sillä hän huomasi Jatkoajan etsivän uusia toimittajia. Jääkiekko ja Jatko aika olivat hänelle jo ennestään tuttuja, sillä H3 kirjoitti Jatkoajan keskustelupalstaa edeltävälle Kiekopesä-keskustelupalstalle ja seurasi muutenkin lajia aktiivisesti.

H3:lle oli jo Jatkoajan alusta saakka selvää, että hän haluaa työllistyä toimittajaksi. Hän pääsi ensimmäistä kertaa palkallisiin töihin vuonna 2008, jolloin hän pääsi kirjoittamaan STT:lle avustajana kiekkojuttuja Helsingin IFK:sta, Jokereista ja maajoukkueesta. H3 päätyi STT:n avustajaksi, sillä silloinen STT:n avustaja ei ehtinyt kirjoittamaan kaikista otteluista.

Myöhemmin H3 pääsi opiskelemaan Haaga-Heliaan journalismia, sai harjoittelupaikan STT:n urheilusta ja sen jälkeen työskenteli tarvittaessa töihin tulevana toimittajana. Keväällä 2010 H3 haki iltapäivälehteen online-toimittajaksi uutispuolelle ja on siitä lähtien työskennellyt talossa eri tehtävissä.

H3 kokee, että kirjoittamaan oppii kirjoittamalla. Hän teki juttuja yhtenä kiekkokeväänä Jokerien ja HIFK:n kaikista otteluista pudotuspelit mukaan lukien ja hän kokeekin, että juuri Jatkoajassa hän sai rutiinia ja nopeutta kirjoittamiseensa. Siitä on ollut hänen mukaansa hyötyä työelämässä, sillä STT:llä tai iltapäivälehdessä ei jäädä hiomaan juttuja pitkäksi aikaa.

H3 myös pitää hyödyllisenä sitä, että hän sai paljon palautetta Jatkoajassa ollessaan.

”Sekin on ollut hyödyllistä, että Jatkoajassa minulle lähetettiin palautetta varsinkin, kun nais-toimittaja kirjoitti jääkiekosta. Tuli kaikenlaista palautetta. Silloin oppi, että sitä voi tulla kaikenlaista vastaan. Jatkoajassa myös oppi toimimaan erilaisten ihmisten kanssa. Siellä oli eri puolilta Suomea ja eri-ikäisiä ihmisiä. Sieltä tapasi sellaisia ihmisiä, joita ei tapaisi muuten kuin Jatkoajan kautta.”

H3 ei osannut aluksi nimetä asioita, joita hän olisi vielä halunnut oppia Jatkoai-
kavuosi-
na. Pienen pohdinnan jälkeen hän kuitenkin nostaa esille kuvankäsittelyn, jota hän ei tehnyt Jatkoajassa ollenkaan. Kuvankäsittelyä on puolestaan pitänyt hallita iltapäivälehdessä työskennellessä.

Kysyin jokaiselta haastateltavalta myös siitä, miten toimimalla tuleva tai nykyinen jatkoai-
kalainen ja alalle haluava toimittaja voisi saada parhaimman irti Jatkoajasta. H3 on sitä mieltä, että Jatkoajassa kannattaa tehdä paljon, ja etenkin erilaisia juttuja. Hänen mukaansa esimerkiksi näkökulmia ja kolumneja kirjoittamalla voi erottautua porukasta ja jäädä ihmisten mieleen.

”Jos tekee paljon, yrittää erottautua ja tekee huolellista työtä, niin Jatkoajan kautta on ihan hyvät mahdollisuudet työllistyä.”

H3 pitää Jatkoajan merkittävyyttä omalla urallaan todella suurena. Hän sanoo, ettei uskoisi olevansa toimittaja, jos hän ei olisi ollut Jatkoajassa.

4.5 H4: Saatu palaute oli tärkeää

Haastattelin niin ikään 24. syyskuuta julkisessa mediayhtiössä työskentelevää urheilutoimittajaa, joka aloitti Jatkoajassa syksyllä 2016. H4 toimi Jatkoajassa ensimmäisen vuoden toimittajana, toisen toimituspäällikkönä ja kolmannen sekä viimeisen aktiivivuotensa henkilöstötiimissä. Näiden töiden lisäksi H4 valokuvasi SM-liiga -otteluja, sillä siihen aikaan hänen kotikunnassaan ei ollut tarpeeksi valokuvaajia.

H4 päätti hakea Jatko aikaan syksyllä 2016, sillä hänelle oli selvää, että hän haluaa jonain päivänä työllistyä urheilutoimittajaksi. Hän piti Jatko aikaa tuolloin sopivana välietappina, josta voisi saada myös enemmän työnäytteitä.

Ennen Jatko aikaa H4:llä oli kokemusta journalismin parista, sillä hän oli työskennellyt pienemmässä paikallislehdessä ja opiskellut syksystä 2015 lähtien journalistiikkaa.

H4 kertoo oppineensa Jatko ajassa kirjoittamaan, mutta korostaa sitä, kuinka uutiskärjen ja kirkkaimman näkökulman löytäminen olivat tärkeimpiä Jatko ajassa opittuja asioita. Hän pitää niin ikään tärkeänä, että oikean näkökulman löydettyään hän myös uskalsi kirjoittaa eri tavalla kuin muut.

”Tiedän, että Jatko ajassa on paljon sitäkin raportointia, että kirjoitetaan juttu loogisesti erä erältä. Tein eri tavalla silloin ja myös opin siitä. Se on vapaampi alusta, joten uskalsin yrittää, että mitä jos lähden puhtaasti mielenkiintoisimmasta jutusta ja sitten laajennan sitä.”

H4 halusi kirjoittaa Jatko ajassa eri tavalla kuin muut, mutta hän myös halusi olla aina ensimmäinen henkilö, joka julkaisee juttunsa hallilta. Hän kokeekin, että Jatko aika on ollut hänelle nopeana verkkopainotteisena mediana hyödyllinen työkokemus. Jatko ajassa hän nimittäin oppi sanojensa mukaan sitä, mitkä jutut toimivat verkossa ja kannattaako esimerkiksi pelaajan ulosajosta kirjoittaa uutinen. Sen lisäksi hän oppi otsikointia, mutta etenkin kiireessä kirjoittamista.

H4 sanoo ideoineensa paljon juttuja Jatko aika-vuosinaan ja sen myötä oppi, mihin juttuihin kannattaa tarttua ja millä näkökulmalla. Esimerkiksi hänen ensimmäisellä kerrallaan alle 20-vuotiaiden jääkiekon MM-kisoissa Montrealissa hän ei vielä tiennyt, mitä juttuja kisoista kannattaisi tehdä. Silloin hänen juttunsa pohjautuivat ehkä liikaa pelaajien haastatteluihin. Toisella arvokisakomennuksellaan Buffalossa hän oppi löytämään ilmiöitä sekä

osasi ylipäättään tuoda kisapaikka Buffaloo paremmin esille ja kertoa siitä myös lukijoille. Hallista nimittäin löytyi julkisuudesta tuttuja henkilöitä sekä vanhoja kiekkoilijoita.

H4 kertoo, että hänen aikanaan Jatkoajassa pyrittiin kehittämään sisäisen palautteen antamista ja ainakin hän sai siihen aikaan paljon palautetta jutuistaan. Muilta saadut vinkit ja kehitysideat olivat tärkeitä, ja hän kokee niiden myös kehittäneen kirjoittajana.

Kirjoittamisen lisäksi H4 kertoo työllistymistä varten hyödylliseksi sen, että hän toimi toimituspäällikkönä syksystä 2017 lähtien ja kävi sen vuoksi läpi Jatkoajan saamia työhakemuksia. Silloin hän myös huomasi, että useimmat hakijoista kirjoittivat ”perusjargonia”, mutta toisaalta myös hyvät hakemukset erottuivat. Sen myötä hän oppi itsekkin ajattelemaan, miten töitä lopulta kannattaa hakea.

H4 ei osaa mainita työllistymiseen tarvittavia taitoja, joita hän olisi halunnut oppia Jatkoajassa, sillä hän sai yliopisto-opintojen kautta erilaista osaamista esimerkiksi radio- ja televisio-opintojen vuoksi. Hän tosin muistuttaa, että Jatkoaika tarjoaa mahdollisuuden niin ikään podcasteille ja videohaastatteluille.

Hän kuitenkin näkee, että alalle haluava toimittaja voisi saada parhaimman irti Jatkoajasta nimenomaan työskentelemällä säännöllisesti ja aktiivisesti sekä kokeilemalla uusia juttutyyppejä.

H4:n mukaan Jatkoajan vahvuus työllistymistä ajatellen onkin juuri se, että Jatkoajassa pääsee työskentelemään monipuolisesti ja se tiedetään isona verkkomediana laajasti työnantajien keskuudessa.

”Jatkoajassa seurataan todella montaa sarjaa ja siellä pääsee oikeasti mukaan arvokisoihin. Sitä kautta saa isoja näyttöpaikkoja. Se ei ole sitä, että lainataan muilta medioilta, vaan siellä tehdään itse. Jatkoajassa tulee niin paljon käytännön kokemusta.”

Entä millaisena näet Jatkoajan merkityksen oman urasi kannalta?

”Uskon, että Jatkoajalla on ollut merkitystä. Opiskelukin on totta kai siihen vaikuttanut, mutta uskon, että olen tullut tutuksi sellaisille, jotka tekevät juttuja jääkiekosta. Pääsin Jatkoajassa näyttämään laajasti sitä, mitä osaan ja sain myös tuoreita juttunäytteitä”.

4.6 H5: Uusia aihealueita ja juttutyyppejä

Haastattelin (puhelinhaastattelu 21. lokakuuta) Jatkoajassa päätoimittajana työskennellyttä freelancer-toimittajaa. H5 toimi lehden päätoimittajana useamman vuoden ajan, mutta hän aloitti uransa Jatkoajassa vuonna 2009 jääkiekkoliiga NHL:ää seuraavana toimittajana.

H5 tekee päivätöikseen asbesti- ja haitta-ainekartoituksia ja arkkitehtisuunnittelua, mutta hän on hankkinut sivutuloja freelancer-toimittajana työskentelemällä esimerkiksi Iltalehdelle, Iltä-Sanomille, maakuntalehdille sekä Jääkiekkolehteen. Jatkoajasta tunnetuksi tullut H5 on lisäksi päässyt tekemään freelancer-uransa aikana kaksi jääkiekkoaiheista kirjaa.

H5 kertoo, että suomen kieli, journalistin ohjeet ja muut journalismin perusideat ovat tärkeimpiä Jatkoajasta opittuja asioita. Sen lisäksi hän on oppinut kokemusten myötä käsittelemään ihmisiä ja oppinut haastatteluiden tekniikkaa. Hän pohtiikin, että Jatkoajassa opitut asiat ovat olleet hyödyllisiä myös rakennusalan konsultti- ja asiantuntijatehtävissä.

”Olen osittain Jatkoajan ansiosta pystynyt kehittämään myös päivätöissä kirjallista ilmaisuani. Millä tavalla tekstissä ja jossain määrin puhutussa muodossa saadaan punainen lanka puristettua? Miten ollaan selkeitä ja saadaan olennainen puristettua tiiviiseen muotoon?”

H5 sanoo kiinnostuneensa alasta vuosien varrella yhä enemmän ja hänellä onkin tietoiset tavoitteet kehittyä alalla hitain askelin. Hän pyrkii kehittämään suullista ja sanallista ilmaisuun, jotta hän voisi tehdä tulevaisuudessa myös podcasteja. Niiden tekemisen hän todennäköisesti aloittaisi juuri Jatkoajassa, sillä Jatkoajasta tavoittaa helpoiten jääkiekkoaiheista kiinnostuneita ihmisiä.

Jatko aika on haastateltava viiden mukaan myös sen vuoksi hyvä alusta, että siellä voi keilla minkä tahansa tyylin toimivuutta.

”Oma vahvuuteni on ollut se, että olen keksinyt aina uusia aihealueita ja uudenlaisia juttutyyppejä. Uskon, että äänihommissakin olisi mahdollisuus löytää sellaista, mitä kukaan muu ei ole tehnyt ainakaan samalla painoarvolla. ”

H5 sanoo, että hänen päätoimittajavuosiensa alkuaikoina alalle haluavia toimittajia ei kovin paljon huomioitu. Hiljalleen alalle pyrkivien toimittajia kuitenkin pyrittiin tukemaan en-

tistä määrätietoisemmin, kun kävi ilmi, että Jatkoajan porukka alkoi olla aiempaa enemmän kahtiajakautunutta. Oli niitä, jotka halusivat alalle, mutta myös niitä, jotka tekivät juttuja harrastelijoina.

”Annoimme heille (alalle haluaville toimittajille) paljon vastuuta ja mahdollisuuksia sekä tuimme heitä sisällön tekemisissä, sillä oli myös pienet riskit siinä, että joku leipäännytty tehdessään paljon töitä.”

Tukemisen ja kannustamisen lisäksi H5:n aikana luotiin kirjallisia ohjeita ja sääntöjä. Niiden avulla tekijöille kerrottiin perusasioita esimerkiksi juttutyypeistä, otsikoista, kielenhuollosta, sosiaalisesta mediasta ja Jatkoajan toimintatavoista.

H5 itse on työskennellyt alalla freelancerina kuudesta seitsemään vuotta ja hänen työmääränsä on kasvanut hiljalleen. Hän näkee, että Jatkoajan kautta saa todennäköisesti ainakin jonkinlaisia tilaisuuksia työllistyä, kunhan tekee tarpeeksi töitä sen eteen.

”Alalle pyrkivän toimittajan kannattaa kokeilla mahdollisimman monipuolisesti erilaisia juttutyyppejä. Pitää opetella peruspullan tekeminen, mutta pitää myös kokeilla ja pyrkiä mahdollisimman luovaksi valmiiden juttutyyppeiden sisällä.”

H5 tosin myöntää, ettei alan päivätöihin pääseminen ole helppoa, mutta se on hänen mukaansa alan ominaispiirre.

”Jatko aika tarjoaa hyvän mahdollisuuden, kunhan käyttää sitä kaikkea huomiota, alustaa ja vapautta hyväksi. Jatko aika on Suomen mittapuulla erityisen hyvä paikka oppia.”

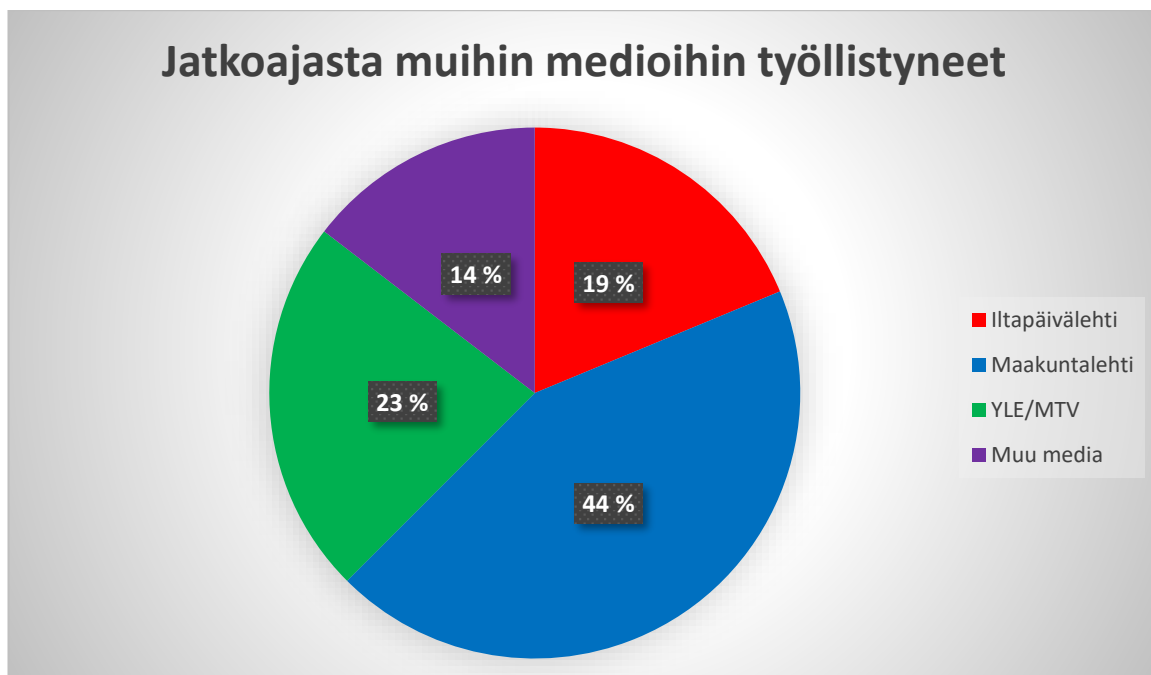
4.7 Tutkimuksen tulokset

Jatkoajan Tekijät-nimisestä intrapalvelusta löytyi kaikkiaan 40 Jatkoajassa toimittajana olutta ja nyt täysipäiväisesti media-alalla työskentelevää henkilöä. Tämän jälkeinen keskustelu Jatkoajan henkilöstövastaava Manu Lempisen kanssa nosti määrän 48:aan.

Tutkimukseen ei otettu mukaan freelancereita, sillä heidän lukumääränsä on ainoastaan arvioitavissa, eikä heistä löydy riittävästi tietoa.

Neljästäkymmenestä kahdeksasta henkilöstä yhdeksän on saanut työpaikan iltapäivälehdessä, 21 maakuntalehdestä, 11 Yleisradiosta tai MTV:ltä ja loput seitsemän jostain muusta journalistisesta mediasta. Työllistyneistä toimittajista viisi oli naisia.

Jatkoajasta muihin medioihin työllistyneet

Kuva 4. Jatkoajasta muihin medioihin työllistyneet prosenttiosuuksina. (Arkko 2020)

Suuri osa valtamedioihin työllistyneistä toimii urheilutoimittajina, mutta mukana on myös niitä, jotka ovat nousseet päällikkötehtäviin tai vaihtaneet esimerkiksi uutis-, viihde-, tai taloustoimittajiksi.

Tutkimusta varten haastateltiin viittä eri toimittajaa. Haastatelluista kaksi oli naisia, neljä oli vakituksessa työsuhteessa ja yksi työskenteli freelancer-toimittajana. Kaikki haastateltavat kuitenkin työskentelivät erilaisissa työympäristöissä. Heillä oli myös samoja työtehtäviä, mutta usein työn vaatimukset vaihtelivat eri julkaisu-ympäristöjen vuoksi.

Haastateltavat olivat päätyneet Jatko aikaan eri syistä. Kaksi oli hakenut Jatko aikaan, kahta oli pyydetty ja yksi oli päätenyt kyseiseen verkkolehteen kaverinsa suosituksesta.

Haastateltavista kaksi henkilöä oli aina haaveillut toimittajan työstä, mutta vasta Jatko aikaan päästessä asia tuntui heidän kohdallaan konkreettiselta. Jatko aikaan pääsyn jälkeen he olivat myös alkaneet opiskella alaa. Joukossa oli yksi journalistiikkaa aiemmin opiskellut henkilö ja kaksi täysin eri alalla Jatko aika-uransa aikana ollutta henkilöä.

Vaikka haastateltavat työskentelivät eri työpaikoissa, Jatko ajasta saadut työllistymistä tukenneet asiat olivat samankaltaisia. Esimerkiksi kaikki kokivat kirjoittamisen parantuneen Jatko ajassa.

Lähes kaikki vastaajista korostivat sitä, että Jatkoajassa pystyi hiomaan kirjoittamisen ruutiinitason huippuunsa ja oppimaan erilaisten juttutyyppeiden perusasioita. Haastateltavat kertoivat oppineensa esimerkiksi sen, miten koukutetaan lukija tekstin pariin pidemmäksi aikaa tai herätetään jokin tunnereaktio.

Haastateltavat kertoivat kehittyneensä myös verkkojournalismissa. Jatkoajassa myös oppi ymmärtämään verkon ja ylipäätään juttujen lainalaisuuksia: Millä näkökulmalla ja miten kannattaa kirjoittaa, että juttu on kiinnostava?

Haastatteluista kävi ilmi, että esimerkiksi H1 ja H2 olivat pohtineet laajemminkin juttujaan nimenomaan verkosta saadun analytiikan perusteella. Lähes kaikki tutkimusta varten haastatellut toimittajat myös kokivat, että Jatkoajan verkkopainotteisuus on auttanut heitä myöhemmin työelämässä:

”Siitä on ollut hyötyä. Olen oppinut sen kiireen. Minulle on ollut aina henkilökohtaisesti tärkeää, että olen ensimmäinen, joka julkaisee juttunsa”, H4 sanoi.

”On se nimenomaan auttanut. Verkkotekeminen on aika paljon erilaista kuin printti. Juuri nopeus oli tärkeää oppia”, H3 kertoi.

”Joo, siitä on ollut ehdottomasti hyötyä nykypäivänä. Koen, että verkon nopeus on nykyisin vielä keskeisempää kuin aloittaessani Jatkoajassa”, H1 sanoi.

Jatkoajan verkkotekeminen on pantu merkille myös valtamedioissa. Asia kävi ilmi, kun Sami Koljonen kysyi valtamedioiden urheilupäälliköiltä opinnäytetyöhönsä Sinustako Jatkoajan tekijä? – Vapaaehtois pohjalta toimivan verkkomedian rekrytoimislehden konsepti (2017) liittyntä lehteä varten heidän mielipidettään siitä, missä Jatko aika kehittää toimittajia eniten.

Tuolloin Ilta-Sanomien Petri Lahti ja Iltalehden Joonas Partanen kommentoivat asiaa seuraavasti:

”Kun kyseessä on verkkomedia, lähtökohtaisesti Jatkoajassa työskennelleet ymmärtävät esimerkiksi otsikoinnin merkityksen ja ylipäätään verkkotekemisen lainalaisuudet”, Partanen kirjoitti.

”Jatkoajassa korostuu digitaalinen näkökulma, samoin nopea, reagoiva ja tarvittaessa kantaa ottavakin toimittaminen”, Lahti kirjoitti vastauksessaan.

Kaksi tutkimusta varten haastatelluista henkilöstä mainitsi Jatkoajan hyväksi puoleksi sen, ettei uutispääällikkö tai kukaan muukaan toimituksesta mittaa toimittajien onnistumisia klikeillä tai tilaajamäärillä. Jatkoajassa pystyi kirjoittamaan paineettomasti monta huonoa artikkelia tai kolumnia ja oppimaan verkkoanalytiikan kautta lisää lukijoiden tarpeista sekä kiinnostuksen kohteista. (H1 ja H2)

Haastateltavista moni nostikin esille sen, ettei perinteisissä toimituksissa ole yksinkertaisesti aikaa hioa juttuja samalla tavalla kuin Jatkoajassa. Toimituksissa ei myöskään ole saanut kokeilla ja keksiä omia juttuaiheita samalla tavalla kuin Jatkoajan verkkolehdeissä.

Yksi työllistymistä tukeva asia oli palaute, jota haastateltavat olivat saaneensa Jatko aika vuosinaan. Haastateltavat nostivat esille esimerkiksi yhteisön tuen merkityksellisenä, mutta myös jutuista saadun runsaan palautteen muulta toimitukselta. H3 koki myös yleisöltä saadun palautteen merkityksellisenä. Palaute auttoi haastateltavia muokkaamaan ja hiomaan juttujaan entistä paremmiksi.

Haastateltavat kokivat hyödyllisenä myös sen, että he olivat kirjoittaneet paljon ja mahdollisimman monista erilaisista aiheista. Toistojen määrä nousi esiin sekä juttujen kirjoittamisessa että haastatteluissa ja suullisessa ilmaisussa.

"Kun kysyy sata kertaa miltä tuntuu, niin se alkaa pikkuhiljaa luonnistua". (H1)

Jääkiekon nuorten MM-kisoissa kahdesti toimittajana ollut H4 sanoi, että hän oppi vasta toisella kerralla löytämään erilaisia juttuaiheita ja ilmiöitä MM-kisakaupungista sekä jäähallilta.

Haastatteluista kävikin ilmi, että moni oli Jatkoajassa nimenomaan opettelemassa toimittajien työhön vaadittavia perusasioita. Heitä ei selvästi haitannut se, ettei Jatko aika maksanut palkkaa kirjoittajilleen, sillä he oppivat paljon toimittajan työstä Jatko aika vuosinaan.

Haastatteluista nousi esille kuitenkin myös taitoja, joita haastateltavat ovat myöhemmin työelämässään tarvinneet, mutta eivät niitä saaneet syystä tai toisesta aktiiviaikanaan Jatkoajassa.

Iltapäivälehdessä työskentelevä (H3) nosti esille kuvankäsittelyn, sillä hän on joutunut käsittelemään kuvia lähes joka päivä työpaikallaan. Maakuntalehdessä työskentelevä (H1)

on myöhemmin kokenut tarvitsevansa valokuvaamista. Hän ei kuitenkaan Jatkoaika-vuosina tarttunut ikinä kameraan, sillä sille ei ollut tarvetta Jatkoajan silloisen laajan kuva-toimituksen takia.

Talousaiheisessa lehdessä työskentelevä toimittaja (H2) olisi puolestaan kaivannut enemmän tietoa siitä, mitä työelämään siirtyminen konkreettisesti tarkoittaa. Hän on myös myöhemmin kokenut tarvitsevansa enemmän tietoa palkkaneuvotteluista: Miten jutut hinnoitellaan tai miten kuvat lisäävät kokonaishintaa? Markkinatietoisuus oli muutenkin asia, joka jäi Jatkoaika-vuosina taka-alalle.

Journalistiikkaa opiskellut (H4) toimittaja on myöhemmin tarvinnut radio- ja televisiotyön taitoja, mutta niitä hän sai opiskeluidensa ohessa. Hän tosin mainitsee, että halutessaan hän olisi voinut tehdä Jatkoajassakin podcasteja sekä videohaastatteluita.

Jatkoaikaan edelleen juttuja kirjoittava freelancer (H5) puolestaan totesi, että hän haluaisi opetella vielä laajemminkin sanallista ilmaisua ja opetella Jatkoajassa podcastien tekemistä.

Haastatteluista nousi niin ikään yksittäisiä työllistymistä auttavia asioita, joita toimittajat olivat päässeet Jatkoajassa jossain määrin tekemään. Näitä olivat esimerkiksi podcastien tekeminen (H1) sekä otteluiden valokuvaaminen (H4).

Yksi opinnäytetyön päätavoitteista oli luoda ohjeita sille, miten Jatkoaika voisi tukea toimittajiaan työllistymisessä paremmin. Kysyin tähän peilaten jokaiselta haastateltavalta näkemyksiä siihen, miten alalle haluava toimittaja saisi parhaimman irti Jatkoajasta. Koostin aiheesta listan haastateltavien näkemysten pohjalta.

Miten toimimalla alalle haluava toimittaja voisi saada parhaimman irti Jatkoajasta?

- 1) Ole aktiivinen ja tee paljon

Harjoittele Jatkoajassa niin kirjoittamista kuin muitakin journalistisia tehtäviä niin paljon kuin oman elämäsi puitteissa on mahdollista. Tekemällä paljon opit ”peruspullan” tekemisen ja pystyt hiomaan rutiinitasosi tarpeeksi korkealle.

- 2) Kokeile erilaisia juttutyyppejä mahdollisimman paljon

Jatkoaika on paikka, jossa voit tehdä mitä tahansa. Älä siis jämähdä vain otteluraportteihin, vaan kokeile rohkeasti haastatteluista sekä kirjoita uutisia, näkökulmia ja analyyseja.

3) Erotu joukosta

Mielipidekirjoitusten tekeminen on hyvä tapa erottua muusta toimituksesta. Ne ovat usein myös kiinnostavia, joten Jatkoajassa kannattaa kertoa näkemyksensä. Tuomalla oman äänen kuuluviin voit myös jäädä potentiaalisten työnantajien mieleen.

4) Käytä vapautta hyödyksesi

Jatkoaika ei menetä mitään, jos juttusi ei vedä. Ideoi siis vapaasti ja rohkeasti erilaisia juttuja. Kirjoita, opettele kuvaamaan tai tee podcasteja ja käytä Jatkoajan laajaa lukijakuntaa hyödyksesi. Muissa työpaikoissa voit hautautua uutispäälliköiden toiveiden alle, joten käytä rohkeasti Jatkoajan tarjoamaa alustaa, mikä ei kahlitse sinua kirjoittamaan vain tiettyistä aiheista.

5) Verkostoidu

Tullessasi Jatko aikaan hyppäät valtavaan verkostoon. Käytä se siis hyödyksesi ja tutustu muihin ihmisiin. Voit saada heiltä arvokasta tietoa, jota et saa mistään muualta. Vaikka jatkaisitkin urallasi eteenpäin, voit hyötyä myös tulevaisuudessa luomistasi kontakteista.

6) Jätä pelko taka-alalle

Älä turhaan jännitä, että nolaisit itsesi. Jatkoaika tarjoaa sinulle paljon työkaluja kehittymiseen, joten käytä saamasi resurssit hyödyksi ja anna mennä.

5 Pohdinta

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella Jatkoaikaa muihin medioihin työllistymisen näkökulmasta ja selvittää, millaisia taitoja Jatkoajassa työskennelleet saivat työelämänsä varten sekä mitä he ovat kokeneet myöhemmin vielä tarvitseensa.

Teemahaastattelut antoivat mielestäni validia tietoa monestakin syystä. Ensinäkin haastateltavat ovat toimittajia, joten heidän sanomisiaan voi lähtökohtaisesti arvioida luotettaviksi pelkästään heidän ammattinsa vuoksi. He ovat myös oman alansa asiantuntijoita ja tietävät eri mediatalojen uusista vaatimuksista, mikä niin ikään lisää heidän uskottavuuttaan.

Toiseksi tiedon validiteetti korostuu siinä, että haastateltavista moni nosti samoja asioita esille. Esimerkiksi Jatkoajasta saatuja hyötyjä ei voi pitää tuulesta temmattuina, sillä moni niistä tuli usean henkilön suusta, eivätkä ne olleet yksittäisiä mielipiteitä.

Tutkimuksen reliabiliteetti on mielestäni hyvä, sillä tutkimuksen voisi toistaa koska tahansa. Uskon vahvasti siihen, että myös vuosien päästä vastauksissa korostuisivat samat teemat. Vaikka journalismi on murroksessa, perusasiat osaamisen suhteen ovat olleet jo pitkän aikaa samoja. On toki vaikea arvioida, miten vastaukset muuttuvat pidemmällä aikavälillä.

Opinnäytetyö pyrki luomaan ohjeita siihen, miten Jatkoaika voisi tukea toimittajiensa työllistymisessä paremmin. Seuraavassa luvussa pohditaan Jatkoaikaa haastattelujen pohjalta laajemmin työllistymisen näkökulmasta.

Käytin hyödykseni myös omia kokemuksia, sillä aloitin toimittajana Jatkoajassa vuonna 2013 ja kirjoitin juttuja aktiivisesti monen vuoden ajan ennen alan opintojen aloittamista vuonna 2016.

5.1 Jatkoaika työllistymisen näkökulmasta

Tutkimusta varten haastatellut henkilöt kokivat vahvasti saaneensa Jatkoajalta rutiinia kirjoittamiseensa. He olivat oppineet lukijoilta saadun palautteen ja verkkoanalytiikan avulla sitä, millä näkökulmalla ja tavalla kannattaa kirjoittaa, jotta perinteinen ottelujuttu tai kolumni olisi mahdollisimman kiinnostava. Juuri rutiinitason oppiminen koettiin nykyisen työn kannalta merkityksellisenä.

Se ei ole ihme, sillä median murroksen myötä niin perinteisten uutistoimittajien kuin myös urheilutoimittajien yhteen juttuun käytettävä aika on vähentynyt viime vuosina. Siksi toimittajien on pystyttävä kirjoittamaan nopeastikin kiinnostavalla näkökulmalla perusjuttuja tietystä aiheista.

Urheilutoimittajien itsensä kannalta juttujen terävät näkökulmat ovat tärkeitä, etteivät robotit vie urheilutoimittajien töitä. Viime aikoina eri mediatalot ovat kehittäneet robotteja, jotka kirjoittavat päteviä lehtijuttuja alle kahdessa sekunnissa. Esimerkiksi Stats Monkey-robotti on kirjoittanut Yhdysvalloissa juttuja baseballista, jalkapallosta ja koripallosta. Kehittäjät uskovat, että robotti korvaa urheilutoimittajan lisäksi ainakin taloustoimittajan. (Vehkoo 2011, 85.)

En usko, että robotit sinänsä uhkaavat urheilutoimittajain ammattia, sillä robotit pystyvät ainoastaan pieniin sähkejuttuihin. On kuitenkin käynyt selväksi, että myös urheilujournalismin alalla kilpailu on verkossa kovaa, minkä vuoksi juttujen täytyy olla nopeasti julkaistuin, mutta niiden täytyy olla myös kiinnostavasti kirjoitettuja.

Tämän aiheen voi liittää Antti-Pekka Pietilän (2018) ja Johanna Vehkoon (2011) ajatuksiin siitä, että toimittajien pitää kohdistaa jatkossa energiansa työhön, mikä ei ole helposti korvattavissa. Se on urheilujournalisteiksi haluavien elinehto, sillä koko journalismin alalla kilpailu töistä ja toimeksiannoista on kiristynyt. Kuitenkin erikoistumalla johonkin ja kehittämällä oman tunnistettavan tavan tehdä journalismia voi saada kysyntää omalle ammattitaidolleen (Jaakkola 2013, 39).

Maailmanlaajuisen koronapandemian leviämisen aiheuttama poikkeustila on kuitenkin osoittamassa, että urheilutoimittajat pystyvät luomaan mielenkiintoista sisältöä, vaikka koronapandemia laittoi urheilutapahtumat pitkälle tauolle.

Monissa mediataloissa on tehty esimerkiksi mielenkiintoisia historiikkijuttuja, eikä urheiluosioita ole tarvinnut laittaa toistaiseksi tauolle. Myös katsojien mielenkiinto on säilynyt urheilujournalismia kohtaan, sillä esimerkiksi YLE TV1:n kanavalla Urheiluruutu oli viikon 15 kolmanneksi suosituin ohjelma tavoittaen jopa 844 000 ihmistä (Finnpanel 2020).

Mielenkiintoisen sisällöntuotannon näkökulmasta Jatkoajan voi katsoa tarjonneen haastatelluille toimittajille lisäarvoa työllistymisen suhteen. Heidän ei ole tarvinnut enää työpäivällä miettiä pitkiä aikoja sitä, mikä onkaan paras näkökulma kirjoittaa juttu, sillä toimiva tyyli oli jo hiottu kuntoon Jatkoajassa. Haastatteluiden aikana kävi selväksi, että vaikka

Jatkoajassa pyritään nopeuteen, pystyi juttuja hiomaan niin pitkään kuin mahdollista. Julkaisupainetta tai todellista deadlinea ei ole, koska Jatkoajalla ei ole printtilehteä.

Entiset jatkoaikalaiset kokivat, että he olivat Jatkoaika-vuosinaan kehittyneet esimerkiksi haastattelutaidoissa. Maakuntalehteen työllistynyt (H1) entinen jatkoaikalainen totesikin haastatteluista, ettei omien kokemusten merkitystä voi niiden suhteen aliarvioida.

Hän on toisaalta oikeassa, sillä usein aloittelevien televisiohaastattelijoidenkin näkee kysyvän epäselviä kysymyksiä. Pahimmillaan kaksi kysymystä esitetään samaan aikaan. Se sotii vahvasti Maarit Jaakkolan määritelmää vastaan, sillä Jaakkola kirjoittaa kirjassaan Hyvä journalismi (2013) seuraavasti:

”Haastattelukysymysten tulee olla yksiselitteisiä, helposti ymmärrettäviä ja riittävän yksityiskohtaisia. Hyviin kysymyksiin saa usein hyviä vastauksia, kun taas huonoihin kysymyksiin saa helposti huonoja vastauksia: ylimalkainen kysymys johtaa siihen, että haastateltava joutuu vastaamaan yhtä ylimalkaisesti.”

Huomasin itsekin toimittajaurani alkuvaiheilla, ettei haastattelemisen teknisten asioiden tietäminen välttämättä riitä joka kerta, sillä haastateltavat ovat ihmisiä ja siten erilaisia. Joku voi olla jännittäjä, minkä vuoksi ei kannata kysyä parhaimpia kysymyksiä heti aluksi, vaan luoda luottamusta. Toiset taas luottavat toimittajaan heti ensimmäisistä hetkistä lähtien. Siksi haastatteluista saadut kokemukset voivat parantaa haastattelijaa.

Tutkimusta varten haastateltavien suusta korostui se, miten vaatimukset toimittajien osaamisalueista ovat vuosien saatossa muuttuneet. Nykyisin esimerkiksi urheilutoimittajan työ ei ole ainoastaan kirjoittamista, vaan toimittajilta vaaditaan valokuvaus- ja kuvankäsittelytaitoja sekä osaamista videojournalismin parissa.

Nykyisin mediatalot hakevatkin monimediatoimittajia. Hakemuksissa hakijoilta toivotaan työkokemuksen, yleissivistyksen ja kielitaidon lisäksi osaamista live- ja still-kuvaamisessa.

Haemme kesäksi monimediatoimittajia Alma Median paikallislehtiin Pirkanmaalle, Keski-Suomeen, Varsinais-Suomeen ja Kanta-Hämeeseen. Haemme myös osaavia tekijöitä tarvittaessa töihin -sopimuksella, aloittamaan työt jo keväällä.

Jokaisena työpäivänäsi pääset vaikuttamaan siihen, mistä työpaikoilla ja kahvipöydissä puhutaan. Paikallislehdet ovat läsnä lukijoidensa elämässä, arjessa ja juhlassa, uutisissa ja tarinoissa. Meillä pääset tekemään merkityksellistä ja vastuullista journalismia.

Pääset osaksi tiivistä ja auttavaista työyhteisöä, joten odotamme sinulta hyviä yhteistyötaitoja. Perehdytämme sinut huolella ja tulet saamaan jatkuvaa tukea työtovereiltasi.

Odotamme sinulta rohkeaa ja rivakkaa uutisasennetta sekä aitoa kiinnostusta alaa kohtaan. Arvostamme aiempaa journalistista työkokemusta, hyvää yleissivistystä ja kielitaitoa. Lisäksi toivomme sinulta osaamista live- ja still-kuvaamisesta. Järjestelmällinen luonne ja hyvä ajanhallinta auttavat sinua menestymään tehtävässä. Laajoilla levikkialueillamme työskentely edellyttää ajokorttia.

Tarjoamme ainutlaatuisen mahdollisuuden kehittyä monimediatoimittajana. Jokainen päivä on erilainen, joten opit taatusti uutta matkan varrella. Meillä pääset kehittymään ja kehittämään niin paljon kuin haluat.

Tartu mahdollisuuteen pian ja jätä hakemuksesi viimeistään 23.2. osoitteessa rekry.almamedia.fi. Haastattelut alkavat jo hakuaikana.

Kuva 3. Alma Media haki paikallislehtiinsä toimittajia helmikuussa 2020. (Kuvakaappaus Alma Median avoimesta työpaikkailmoituksesta helmikuulta 2020)

Media-alan vaatimukset ovat näkyneet myös urheilutoimituksissa. Työskentelin itse keuhkokuumeella 2019 Aamulehden urheilutoimituksessa. Siellä urheiluosaston toimittajat kirjoittivat juttuja verkkoon ja printtiin, taittoivat lehden urheiluosion ja tekivät juttuja rikastuttavia videohaastatteluita. Joskus urheilutoimittajat myös kuvittivat juttunsa itse, mikäli kuvatoimittaja ei ehtinyt mukaan juttukeikalle.

Ei ole siksi yllättävää, että Jatkoajassa vuosia sitten olleet toimittajat harmittelevat, ettei tullut harjoiteltua valokuvaamista tai kuvankäsittelyä. Epäilen, ettei heillä ole ollut Jatkoajassa ollessaan tietoa siitä, mitä työelämään siirtyminen konkreettisesti tarkoittaa ja mitä nykypäivän työelämässä täytyy osata.

Jatkoajassa voisikin tukea alalle haluavia toimittajia kertomalla työelämän vaatimuksista sekä kannustamalla toimittajia opettelemaan kirjoittamisen lisäksi valokuvaamista ja podcastien tekemistä. Jatkoajan toimittajat voisivat myös tukea ja opettaa toisiaan, sillä verkkoalalla on tälläkin hetkellä paljon osaavia valokuvaajia.

Yksi hyvä mahdollisuus uusien asioiden opettamiselle voisi olla Jatkoajan kehityspäivillä, joita yhdistys järjestää jatkoikalaisille kahdesti vuodessa. Kehityspäivillä on käynyt vuosien saatossa vierailevia urheilujournalisteja luennoimassa erilaista alaan liittyvistä aiheista, mutta konkreettinen kehittyminen on usein jäänyt pintapuoliseksi.

Sen vuoksi esimerkiksi valokuvaajien järjestämä työpaja valokuvauksen ja kuvankäsittelyn perusteista voisi olla hyvä ensiaskel alalle haluaville toimittajille. Tuokiossa voisi käsitellä esimerkiksi onnistuneen henkilökuvan ominaispiirteitä. On selvää, ettei yhden viikonlopun aikana voi oppia kaikkea, mutta työpaja tarjoaisi hyvät lähtökohdat itseopiskeluun.

Valokuvauspajan lisäksi alalle haluaville toimittajille voisi selventää enemmän vapaan toimittajan työtä. H2 totesikin, ettei hänellä ollut uransa alkuvaiheilla tietoa juttujen hinnoittelusta sekä ylipäätään siitä, miten käydään palkkaneuvotteluita. Vaikka Jatkoaika on tietävästi järjestänyt kertaalleen tällaisen työpajan keväällä 2019, voisi siitä jäätyjä tietoja jakaa myös laajemmalle Jatkoajan intra-verkossa. Ehkä tällaisia vierailijoita voisi järjestää tasaisin väliajoin Jatkoajan kehityspäiville.

Tutkimusta varten haastatellut henkilöt kokivat Jatkoajassa saadun palautteen merkityksellisenä, sillä toimituksissa palautteen antaminen ja ylipäätään oikolukeminen on vuosien saatossa vähentynyt. Alalle haluavien toimittajien suhteen Jatkoajan kannattaa pitää tästä perinteestä kiinni ja vaalia sitä myös jatkossa.

Palautteen antaminen on tärkeää, sillä motivoiva palaute kannustaa tekijää jatkamaan ja sillä voi ohjata toimittajaa oikeaan suuntaan. Palautetta antamalla myös lyödään lukkoon niitä kriteereitä, jotka yhteisön tai sen johtajien mielestä ovat hyvän journalismin ominaisuuksia. Ihanteellisimmillaan palautekeskustelut syventävät toimituksen me-henkeä ja luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Jaakkola 2013, 301, 307-308.)

Jatkoajasta saadut kokemukseni heijastuvat hyvin paljon haastateltavieni vastauksissa, sillä olen itsekin saanut tietynlaisen rutiinin perusjuttujen kirjoittamiseen ja oppinut paljon siitä, minkälainen tyyli toimii verkkomaailmassa.

Tämän lisäksi Jatkoaika opetti ainakin minulle toimittajalle sopivista käyttäytymismalleista, sillä Jatkoajassa painotettiin tuohon aikaan toimittajan neutraaliutta ja käytöstapoja. Kriittisyys ja neutraalius ovat urheilutoimittajalle tärkeitä ominaisuuksia, sillä urheilutoimittajia on pitkään syytetty kritiikittömiksi toimittajiksi, jotka eivät kyseenalaista, vaan toistavat haastateltavan sanomisia. Kritiikittömyyden taustalla on ollut se, että toimittajilla on ollut aikoinaan kiinteä suhde urheiluun joko aktiiviuran tai harrastuksen kautta (Pänkäläinen 2000, 34).

Kriittisyyden ja neutraaliuden opettaminen on korostunut etenkin Jatkoajassa, sillä sinne tulevat toimittajat ovat usein jollakin tapaa kotikuntansa seuraan kiintyneitä henkilöitä. Jatkoajan voi sanoa onnistuneen toimittajien käytöstapojen juurruttamisessa, sillä kuten opinäytetyössä aiemmin mainittiin, Jatkoajan jutuissa näkyy yhä enemmän kriittisiä näkökulmia.

Olikin mielenkiintoista, että vaikka Jatkoaika ei kuulu Julkisen sanan neuvostoon, Jatkoajassa toimitaan journalistisin perustein. Esimerkiksi haastateltava H5 mainitsi, että yksi Jatkoajasta opittu asia oli Journalistin ohjeet.

Ainakin omana aikana Jatkoajassa pyrittiin Journalistin ohjeiden mukaisesti totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen, ja jutut kävivät läpi normaalin journalistisen prosessin jutun suunnittelusta julkaisuun saakka. Journalistin ohjeiden mukaan otsikosta, ingressistä ja kuvatekstistä on löydyttävä sisällöstä kate (Journalistin ohjeet, kohta 15.). Tämän periaatteen mukaisesti toimitaan myös Jatkoajassa, eikä lukijoita johdateta harhaan niin kuin esimerkiksi urheiluun keskittyvillä vedonlyöntisivustoilla on tapana toisinaan toimia.

Tässä opinnäytetyössä on tutkittu Jatkoajasta saatuja työllistymisen taitoja, mutta myös pyritty löytämään ohjeita siihen, miten Jatkoaika voisi tukea toimittajiaan työllistymisessä paremmin sekä toisaalta sitä, miten toimittaja voi itse vaikuttaa oman ammattitaitonsa kehittymiseen.

Jatkoajan kannalta toimittajien siirtymisen päivätöihin voi toisaalta tulkita negatiiviseksi asiaksi, sillä verkkolehti menettää parhaimmat toimittajansa. Toisaalta Jatkoajan olisi kuitenkin tärkeää tukea heitä, jotka ovat muutenkin tähtäämässä alalle ja jatkamassa päivätöihin. Jatkoaikaa on alettu pitämään työnantajienkin keskuudessa hyvänä ”kasvattajaseurana”, muttei se tarkoita sitä, etteikö kyseistä mainetta voisi parantaa. Kasvattajaseuraimagon vahvistuminen voisi myös tuoda verkkolehteen lisää uusia ja tasokkaita hakijoita ja näin ollen parantaa lehden laatua.

Tämä opinnäytetyö vahvisti käsitystäni siitä, kuinka iso merkitys perustaidoilla on työelämässä. Perusasiat ovat tärkeitä, ja myös ne voi tehdä huonosti. Kirjoittamista ja haastattelamista ei voi koskaan tehdä hutiloiden, vaan myös niissä kehittyminen on koko ajan tärkeämpää. On esimerkiksi muistettava, että ihmiset ovat erilaisia, joten he käyttäytyvät myös haastattelutilanteissa eri tavalla.

Opin myös kokeneempia toimittajia haastatteleamalla sen, etteivät toimittajien työhön kohdistuvat vaatimukset ole tuulesta temmattuja. Töissä pitää osata paljon, ja se myös tarkoittaa sitä, että joskus pitää opetella uusiakin asioita, kuten taittamista tai valokuvamista.

Kaikista tärkein oppi on kuitenkin mielestäni se, etten voi tuudittautua siihen, että saisin töitä vain sillä, että teen perusasiat hyvin. Kirjojen lukeminen havahdutti viimeistään nyt siihen, etteivät tavallisilla ja lyhyillä uutisjutuilla pärjää nykypäivän mediakentässä.

Tämä asettaa vaatimuksia myös toimittajille, joiden täytyy löytää aiheita, jotka kasvattavat ymmärrystä. Ilmiön voi vahvasti liittää siihen, että erottautumalla muusta toimituksesta yksittäinen toimittaja voi luoda itsestään korvaamattoman tekijän.

Kyseinen tieto on muokannut omaa ajatusmaailmaani siihen suuntaan, että etsisin entistä hanakammin sellaisia näkökulmia ja aiheita, joista muut eivät kirjoita. Joskus tällainen uutishankinta ei välttämättä kiinnosta suurta yleisöä, mutta se voi kuitenkin kasvattaa uskottavuuttasi toimittajana ja kehittää myös ammatillisesti.

Tutkimus oli mielestäni tärkeä ainakin urheilutoimittajien kannalta, sillä se antoi tärkeää tietoa siitä, mitä alalle haluava toimittaja voisi saada Jatkoajasta. Lisäksi haastatteluista muodostetut ohjeet alalle haluaville toimittajille eivät koske pelkästään Jatko aikaan tulevia urheilutoimittajia, vaan niitä voi hyödyntää myös muut toimittajat, jotka eivät ole syystä tai toisesta voineet keskustella urapolusta vanhempien kollegojen kanssa.

5.2 Jatkoajan tulevaisuus

Tämän opinnäytetyöprosessin aikana Jatkoajan päätoimittajana on toiminut Antti Pärnänen, joka omasta aloitteestaan jättäytyy tehtävästä kesän aikana. Pärnäsen ajanjakso kesti kolme vuotta, minkä aikana sivusto sai kävijämääränsä uudelleen nousuun ja rekrytoi ennätyksellisen paljon uusia toimittajia.

Jatko aika.com on vakiinnuttanut paikkansa 20 vuoden aikana urheilujournalismin kentässä. Ennen verkkojournalismin nousua Jatkoajan toimittajia kutsuttiin toisinaan ivallisesti amatöörimäisiksi ”nettipojiksi”, mutta nykyään verkkolehdeissä on kriittisiä ja vakavasti otettavia toimittajia, vaikka osa kirjoittaa vain harrastuksena. Onkin mielenkiintoista nähdä, mihin suuntaan Jatko aika siirtyy uuden päätoimittajansa johdolla, sillä esimerkiksi kasvanut vetovoima tekijöiden silmissä antaa hyvät mahdollisuudet tulevaisuuteen.

Jatko aika on muuttunut hiljalleen journalisminsa suhteen yhä kriittisemmäksi ja monipuolisemmaksi sivustoksi. Kehityksen on kuitenkin jatkuttava tulevaisuudessakin samanlaisena, jotta lukijoiden arvostus sivustoa kohtaan säilyy. Viime vuosina yksittäiset lukijat ovat kommentoineet hyvin äänekkäästikin sitä, että Jatkoajan taso on laskenut. Kaikki lukijat eivät ole pitäneet Pärnäsen esiin tuomista räväköistäkin mielipiteistä.

Yksittäisiä mielipiteitä on toki vaikea nähdä isona ongelmana, sillä lukijamäärät ovat olleet Jatkoajan mukaan viime vuodesta lähtien nousussa. Silti Jatkoajan olisi hyvä kehittää

myös toimittajiaan tässä opinnäytetyössä mainituilla osa-alueilla, jotta sivusto pysyy urheilujournalismin kehityksessä ja lukijoiden vaatimuksissa mukana myös tulevaisuudessa.

Nopeus, laatu, reagointi ja mielipidekirjoitukset ovat jatkossakin Jatkoajan vahvuuksia. Niistä Jatkoajan on hyvä pitää kiinni toimittajien työllistymisen kannalta, sillä osaavat tekijät huomataan. Samalla Jatkoajassa on kuitenkin pysyttävä media-alan muutoksen mukana ja opetettava tekijöilleen yhä monipuolisempia taitoja, joita nykyisessä nopeassa sekä vaihtelevassa työympäristössä vaaditaan. Se parantaisi Jatkoajan brändiä eli julkisuuskuvaa työllistäjänä.

Jatkoaika ei voi maksaa tekijöilleen tulevaisuudessakaan palkkaa. Se voi luoda tekijöilleen lisäarvoa olemalla aloittavan toimittajan ensimmäinen ja ammattiosaamista kehittävin työnantaja. Tämä voi kantaa pitkälle, ja mahdollistaa sivuston kasvun entisestään.

Jatkoaika on tämän opinnäytetyön valossa ponnahduslauta, joka alalla haluavan toimittajan kannattaa hyödyntää. Jatkoaika ei saa kuitenkaan tuudittautua hyvään tilanteeseen liikaa – verkkolehden on kehityttävä media-alan mukana.

Lähteet

Aamulehti.fi, 2019. Alma Medialta odotettua parempi liiketulos, sisältöliikevaihto kasvoi tärkeän rajan yli. Luettavissa <https://www.aamulehti.fi/a/056c5bfd-4ba6-4e87-927d-da127abcb38c>

Bradshaw, P. & Rohumaa, L. 2011. The Online Journalism Handbook – Skills to survive and thrive in digital age, s. 20-44. Routledge.

Boyle, R. 2006. Sports journalism. Context and Issues. London: SAGE Publications.

Drake, M., Haasio, A. & Jääskeläinen, M. 2009. Valtamedian kainalossa – Online-journalismin parhaat käytännöt -hankkeen loppuraportti, s. 5-60. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Helsinki

Finnpanel, 2020. Viikon katsotuimmat lähetykset kanavittain. Luettavissa <https://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/vko/top/2020/15/yle1.html>

Hannula, A. Mennander & G. Wallén (toim.) Paikoillanne, valmiit... Suomen urheilutoimittajat 2006. Helsinki: Urheilutoimittajain liitto.

Jatkoaika.com, 2020. Sinustako Jatkoajan uusi tekijä? Helsinki. Luettavissa <https://www.jatkoaika.com/sinustako-jatkoajan-uusi-tekij%C3%A4#alku>

Harjumaa, J. 2018. Urheilujournalismin muutoksen vuosikymmenet - Miten urheilujournalismi on muuttunut viimeisen 20 vuoden aikana toimittajien ja uutisten näkökulmasta?, s. 10-32. Oulun ammattikorkeakoulu. Oulu. Luettavissa https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/159551/opinnaytetyo_valmis_jarkko-harjumaa.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 21.1.2020.

Hemánus, P. 1973. Urheilu tiedotusvälineissä: viihdyttävä ja vaikuttaja, s. 144-146. Teoksessa Huippu-urheilu & yhteiskunta. Heinilä, K. & Wuolio, J. (toim.) Jyväskylän kesäry. Jyväskylä.

Haastateltava, H1. 16.10.2019. Maakuntalehden urheilutoimittaja. Puhelinhaastattelu. Helsinki.

Haastateltava, H2. 16.10.2019. Taloustoimittaja. Puhelinhaastattelu. Helsinki.

Haastateltava, H3. 24.9.2019. Viihdetoimittaja. Puhelinhaastattelu. Helsinki.

Haastateltava, H4. 24.9.2019. Toimittajana valtamediassa. Puhelinhaastattelu. Helsinki.

Haastateltava, H5. 21.10.2019. Freelancer-urheilutoimittaja. Puhelinhaastattelu. Helsinki.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu – teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus. Helsinki.

Ilta-Sanomat, 2019. Kullan kääntöpuoli. Luettavissa <https://www.is.fi/urheilulehti/parhaat/art-2000005908082.html>

Julkisen sanan neuvosto 2013. Journalistin ohjeet, kohdat 8, 10, 11, 15, 17 ja 20. Helsinki. Luettavissa https://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/. Luettu 20.3.2020.

Jaakkola, M. 2013. Hyvä journalismi – Käytännön opas kirjoittajalle. Kansanvalistusseura. Vantaa.

Kvali.MOTV. 2006. Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu. Puusniekka, A. & Saaranen-Kauppinen, A. Luettavissa https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html. Luettu 14.9.2019.

Kvali.MOTV. 2006. Sisällönanalyysi. Puusniekka, A. & Saaranen-Kauppinen, A. Luettavissa https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html

Kanerva, J. 2006. 2000-luvun urheilujournalismi. Teoksessa J. Kanerva, K. Hagfors, M.

Koljonen, S. 2017. Sinustako Jatkoajan tekijä? – Vapaaehtois pohjalta toimivan verkkomedian rekrytoimislehden konsepti. Opinnäytetyön Turun ammattikorkeakoulu. Luettavissa https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/140274/Koljonen_Sami.pdf?sequence=1&isAllowed=y Linkki luettu (25.10.2019)

Nousiainen, A. 1998. Reportaasin renessanssi. Teoksessa Anu Kantola ja Tuomo Mörä (toim.) Journalismia! Journalismia? WSOY. Jyväskylä.

- Pänkäläinen, S. 1998. Suomalainen urheilujournalismi. Liikuntatieteellinen Seura. Helsinki.
- Pietilä, A.-P 2018. Uutisissa valheita, valheista uutisia, s. 222-230. Art House. Helsinki.
- Spoken, 2018. Sisällönanalyysi. Leinonen. Luettavissa <https://spoken.fi/sisallonanalyysi/>
- Uskali, T. 2013. Jokapaikan journalismi. Management Institute of Finland. Kopijyvä.
- Virtapohja, K. 1998. Sankareiden salaisuudet – journalistinen draama urheilusankaria synnyttämässä.. Gummerus Kirjapaino Oy. Saarijärvi.
- Vehkoo, Johanna 2011. Painokoneet seis. Kertomuksia uuden journalismin ajasta. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Teos.
- Vehkoo, Johanna 2017. Uutisrobotit tulivat vihdoin Suomeen. Journalisti.
- Robotti laajentaa urheilujuttujen kirjoa: <https://suomenlehdisto.fi/robotti-laajentaa-urheilujuttujen-kirjoa/>
- Virtapohja, K. 1998. Sankareiden salaisuudet – Journalistinen draama suomalaista urheilusankaria synnyttämässä. 1. painos. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Uskali, T. 2013. Jokapaikan journalismi. Management Institute of Finland. Kopijyvä.
- Vehkoo, J. 2011. Painokoneet seis! Kertomuksia uuden journalismin ajasta. Kustannusosakeyhtiö Teos. Helsinki.
- Väliverronen, E. 2009. Journalismi murroksessa. Väliverronen, E. (toim.) Gaudeamus Helsinki University Press. Helsinki.
- Yle Urheilu, 2020. "Olisi ehkä helpompi, jos tappaisit ittes" – entiset valmennettavat kertovat menestyneen suomalaisvalmentajan nöyryyttävästä ja alistavasta käytöksestä sekä vuosia jatkuneesta henkisestä väkivallasta. Luettavissa <https://yle.fi/urheilu/3-11164048>

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset H3:lle.

1. Milloin aloitit Jatkoajassa, minkä ikäisenä ja kuinka pitkään?
2. Miksi päädyit Jatko aikaan?
3. Oliko sinulle jo alusta asti selvää, että haluat työllistyä toimittajaksi?
4. Minkälaisia töitä olet tehnyt Jatkoajan jälkeen?
5. Onko sinulla alan koulutusta? Miten toimittajaurasi eteni?
6. Millaisia työllistymiseen tarvittavia taitoja koet saaneesi Jatkoajan kautta? Mitkä ovat olleet hyödyllisimpiä tai tärkeimpiä?
7. Onko jotain taitoja, joita olisit halunnut oppia, mutta et saanut tai voinut tehdä niitä Jatkoajassa?
8. Miten toimimalla tuleva/nykyinen jatkoaikalainen ja alalle haluava toimittaja voisi saada mielestäsi parhaimman irti Jatkoajasta?
9. Jatko aika on verkkolehti. Onko siitä ollut hyötyä, että aloitit hommat verkkotoimittajana, kun nykyisin journalismin keskiössä on nopea verkkojournalismi?
10. Kuinka hyvin Jatkoajan kautta voi mielestäsi työllistyä?
11. Mitkä ovat mielestäsi Jatkoajan vahvuuksia työllistymistä ajatellen?
12. Millaisena näet Jatkoajan merkityksen ylipäättään urasi kannalta?
13. Kuinka kauan olet ollut töissä?

Liite 2. Haastattelukysymykset H5:lle.

1. Milloin aloitit Jatkoajassa?
2. Miten päädyit Jatko aikaan?
3. Sinulla on kokemusta myös johtotehtävistä, kun olit päätoimittaja. Koetko, että siitä on ollut hyötyä freelancer-urasi aikana?
4. Minkälaisia toimittajan tai kirjoittajan töitä olet tehnyt Jatkoajan ohella?
5. Olet kirjoittanut myös kirjoja. Mistä se ajatus lähti?
6. Millaisia työllistymiseen tarvittavia taitoja koet saaneesi Jatkoajan kautta? Mitkä ovat olleet hyödyllisimpiä tai tärkeimpiä?
7. Onko jotain taitoja, joita haluaisit vielä oppia?
8. Miten toimimalla tuleva/nykyinen jatkoaikalainen ja alalle haluava toimittaja voisi saada mielestäsi parhaimman irti Jatkoajasta?
9. Kuinka hyvin Jatkoajan kautta voi mielestäsi työllistyä?
10. Mitkä ovat mielestäsi Jatkoajan vahvuuksia työllistymistä ajatellen?
11. Teet toimittajan töitä, mutta myös asbestikartoituksia. Onko käynyt mielessä siirtyä päätoimiseksi toimittajaksi ja koetko, että Jatko aika olisi antanut siihen mahdollisuudet?
12. Mitä kaikkea sinun päätoimittajavuosina tehtiin heidän eteen, jotka pyrkivät alalle?
13. Kuinka kauan olet ollut töissä?

Liite 3. Haastattelukysymykset H4:lle.

1. Milloin eli kuinka pitkään työskentelit Jatkoajassa aktiivisesti?
2. Miksi päädyit Jatko aikaan?
3. Oliko sinulle jo alusta asti selvää, että haluat työllistyä toimittajaksi?
4. Minkälaisia töitä olet tehnyt Jatkoajan jälkeen?
5. Onko sinulla alan koulutusta?

6. Millaisia työllistymiseen tarvittavia taitoja koet saaneesi Jatkoajan kautta? Mitkä ovat olleet hyödyllisimpiä tai tärkeimpiä?
7. Mitä kaikkea pääsit tekemään?
8. Olit nuorten MM-kisoissa toimittajana. Millaisia kokemuksia ne olivat?
9. Onko jotain taitoja, joita olisit halunnut oppia, mutta et saanut tai voinut tehdä niitä Jatkoajassa?
10. Miten toimimalla tuleva/nykyinen jatkoaikalainen ja alalle haluava toimittaja voisi saada mielestäsi parhaimman irti Jatkoajasta?
11. Jatko aika on verkkolehti. Onko siitä ollut hyötyä, että aloitit hommat verkkotoimittajana, kun nykyisin journalismin keskiössä on nopea verkkojournalismi?
12. Miten Jatkoajan kautta voi mielestäsi työllistyä?
13. Mitkä ovat mielestäsi Jatkoajan vahvuuksia työllistymistä ajatellen?
14. Millaisena näet Jatkoajan merkityksen ylipäätään urasi kannalta?

Liite 4. Haastattelukysymykset H2:lle.

1. Milloin eli kuinka pitkään työskentelit Jatkoajassa aktiivisesti?
2. Miksi päädyit Jatko aikaan?
3. Oliko sinulle jo alusta asti selvää, että haluat työllistyä toimittajaksi?
4. Minkälaisia töitä olet tehnyt Jatkoajan jälkeen?
5. Onko sinulla alan koulutusta?
6. Millaisia työllistymiseen tarvittavia taitoja koet saaneesi Jatkoajan kautta? Mitkä ovat olleet hyödyllisimpiä tai tärkeimpiä?
7. Onko jotain taitoja, joita olisit halunnut oppia, mutta et saanut tai voinut tehdä niitä Jatkoajassa? → Miten niitä voisi saada?
8. Miten toimimalla tuleva/nykyinen jatkoaikalainen ja alalle haluava toimittaja voisi saada mielestäsi parhaimman irti Jatkoajasta?
9. Jatko aika on verkkolehti. Onko siitä ollut hyötyä, että aloitit hommat verkkotoimittajana, kun nykyisin journalismin keskiössä on nopea verkkojournalismi?
10. Kuinka hyvin Jatkoajan kautta voi mielestäsi työllistyä?
11. Mitkä ovat mielestäsi Jatkoajan vahvuuksia työllistymistä ajatellen?
12. Millaisena näet Jatkoajan merkityksen ylipäätään urasi kannalta?
13. Kun toimit Jatkoajassa päätoimittajana, pyrittekö edistämään joidenkin työllistymistä? Miten?
14. Kuinka kauan olet ollut töissä?

Liite 5. Haastattelukysymykset H1:lle.

1. Milloin ja kuinka pitkään työskentelit Jatkoajassa aktiivisesti?
2. Miksi päädyit Jatko aikaan?
3. Oliko sinulle jo alusta asti selvää, että haluat työllistyä toimittajaksi?
4. Minkälaisia töitä olet tehnyt Jatkoajan jälkeen?
5. Onko sinulla alan koulutusta?
6. Millaisia työllistymiseen (tai työelämään) tarvittavia taitoja koet saaneesi Jatkoajan kautta? Mitkä ovat olleet hyödyllisimpiä tai tärkeimpiä?
7. Onko jotain taitoja, joita olisit halunnut oppia, mutta et saanut tai voinut tehdä niitä Jatkoajassa?
8. Miten niitä voisi saada?
9. Miten toimimalla tuleva/nykyinen jatkoaikalainen ja alalle haluava toimittaja voisi saada mielestäsi parhaimman irti Jatkoajasta?
10. Jatko aika on verkkolehti. Onko siitä ollut hyötyä, että aloitit hommat verkkotoimittajana, kun nykyisin journalismin keskiössä on nopea verkkojournalismi?

11. Kuinka hyvin Jatkoajan kautta voi mielestäsi työllistyä?
12. Mitkä ovat mielestäsi Jatkoajan vahvuuksia työllistymistä ajatellen?
13. Saitko henkilökohtaista mentorointia?
14. Millaisena näet Jatkoajan merkityksen ylipäättään urasi kannalta?
15. Kuinka kauan olet ollut töissä?